

Grøn Vækst - baggrundsmateriale

Q and A's regeringens udspil til Grøn Vækst	side 1
Finansiering af Grøn Vækst-planen	side 7
Finansiering via landbrugets fonde af Grøn Vækst-planen	side 9
Generel N-regulering	side 11
P-regulering	side 13
Vandindvindinger	side 15
Vandløb	side 16
”Markant reduktion af pesticiders skadesvirkninger”	side 18
Reduceret ammoniakbelastning	side 21
Bedre naturbeskyttelse og biodiversitet/mere og bedre tilgængelig natur	side 23
Landbruget som leverandør af grøn energi	side 25
”Færre drivhusgasser”	side 29
Økologi	side 32
Enkel og smidig regulering	side 35
Et mere selv bærende landbrugserhverv (landbrugsloven)	side 37
Øget produktivitet og værdiskabelse i fødevarer sektoren	side 39
Danmark som grønt vækstlaboratorium	side 41
Øgede eksportmarkedsandele	side 44

Q and A's regeringens udspil til Grøn Vækst

Generelt

- *Hvilke konsekvenser vurderer I, at forslaget vil få for landbruget - både økonomisk og strukturelt?*

Der er ingen tvivl om, at regeringens forslag vil ramme landbruget hårdt. Vi kender slet ikke omfanget af de dyreste forslag, men bare det, vi kan se nu, peger i retning af meget store omkostninger og meget begrænsede midler til vækst og udvikling.

Nok vil pesticidafgiften blive kompenseret via jordskatterne, men det vil ramme skævt og der er slet ikke taget højde for, at en lang række af forslagene systematisk vil forringe landmændenes udbytter uden at der gives kompensation. Det er ikke forslag, der forbedrer dansk landbrugs konkurrencevilkår.

- *Er der landbrug, der vil lukket pga. forslaget?*

Vi kan ikke sige, hvor mange der vil blive så hårdt ramt, at de vil være nødt til at lukke. Det afhænger meget af, hvad der kommer ud af de udvalgsarbejder, der er sat i gang. Men det er helt sikkert, at især pesticidafgiften vil ramme nogle produktionsgrene meget, meget hårdt. Det samme vil begrænsninger på indvinding af vand til markvanding. Strukturelt vil krav om køb af kvælstofkvoter gøre det endnu vanskeligere for de unge at etablere sig.

- *Hvordan vil det påvirke de enkelte driftsgrene?*

De generelle reguleringer til paradoksalt nok ramme meget skævt fordi man i nogle produktionsgrene er meget afhængig af pesticider og/eller markvanding. Men meget afhænger af, hvordan de endelige forslag skrues sammen.

- *I har ikke selv fået styr på pesticidforbruget. Vil regeringens forslag gøre en forskel?*

Vi har længe peget på, at det er absurd at se på forbruget frem for miljøbelastningen. Her gør det ingen forskel, om man taler om behandlingshyppighed eller behandlingsomfang. Differentierede pesticidafgifter er et skridt på vejen, men vil man virkelig gavne miljøet, skal man sætte ind dér, hvor der sker en påvirkning og ikke bare begrænse brugen af pesticider generelt. Det gør det endog meget svært at producere sunde og sikre fødevarer.

- *Vil det få betydning for jordpriserne?*

Det er næppe sandsynligt. Hvis dyrkningsbegrænsningerne opvejes af en lempelse af jordskatter, burde det ikke påvirke jordpriserne.

- *Vil vi se en udvikling i retning af decideret landbrugsindustri?*

Afskaffelse af landbrugsloven har gjort det muligt at udvide ejerkredsen for de, der ønsker det og nogle vil nok benytte muligheden for at udvide produktionen, men det vil være de færreste. Alene miljøgodkendelsesordningen gør det svært at etablere meget store produktionsanlæg.

- *Massefyrringer er allerede en realitet i fødevarerindustrien - vil Regeringens forslag ændre på det?*

Nej, tværtimod. Det eneste, man opnår ved denne øvelse er, at fødevarerproduktionen flytter andre steder hen, hvor produktionen foregår på helt andre vilkår.

Forslaget langt fra lever op til løfterne om at skabe vækst, udvikling og øget konkurrencekraft i fødevarerhvervet. Man kunne have gjort meget for at forbedre den offentlige service og reducere virksomhedernes omkostninger, men det er ikke sket.

Derimod har regeringen skåret betragteligt i tilbageførslen af midler til landbrugets fonde. Midler, der skal bruges til fremtidig forskning og udvikling. Det er ikke vækstforslag!

- *Hvad er det for vækstelementer, I synes planen mangler?*

Vi har peget på flere områder, hvor miljøtiltag kunne udvikle sig til forretningsområder. Det gælder f.eks. biogas. Men etableringstilskud er ikke nok - der skal sættes mere effektivt skub i udviklingen gennem f.eks. en højere afregningspris - det samme gælder energiafgrøder. Her er et stort potentiale, men der skal skabes et marked.

Desuden mangler der fokus på områder, hvor virksomhederne har et langt større omkostningsniveau end deres udenlandske konkurrenter. F.eks. udgifter til kødkontrol og spildevandsafledning.

Den grønne del

- *Hvorfor er I imod generelle reguleringer?*

Generelle reguleringer sikrer ikke bedre miljøkvalitet i de enkelte søer og fjorde. Når indsatsen spredes ud over hele landet vil det betyde overregulering nogle steder og underregulering andre.

- *Hvor meget er der at hente i synergieffekter - både mht. miljø og økonomi?*

Der er ekstremt meget at hente i synergieffekter. Vores målrettede forslag indeholder en masse positive sideeffekter (vådområder gavner både mht. N, P, klima og natur), mens generel regulering ofte kun afhjælper én udfordring ad gangen. Generel regulering giver derfor dårligere effekt og er meget dyrere.

- *Hvordan kan I mene, at regeringen vil for lidt på miljøområdet, når regeringens reduktionsmål er højere end landbrugets?*

Regeringens reduktionsmål er nye ift. Gotfredsenudvalget, men man kunne sagtens nå de samme mål med målrettede tiltag også. Det er bare vigtigt at holde fast i, at alle virkemidler bør bruges målrettet.

Generel N-regulering

- *Når N-kvoten er omsættelig - åbner det så ikke for netop en målrettethed på markedsvilkår, som I ikke kan være imod?*

Kvoter og afgifter fører ikke nødvendigvis til et adfærdsskifte i retning af mindre påvirkning af miljøet fordi kvoter ikke sikrer, at kvælstoffet anvendes der, hvor udledningen til vandmiljøet er mindst. Desuden vil en eventuel sænkning af kvælstofnormen medføre meget store tab for erhvervet. Ved i stedet at gennemføre indsatsen dér, hvor fagkundskaben påpeger effekten er størst, vil forbedringer af miljøtilstanden finde sted i praksis, og landbruget presses ikke unødigt.

Reduceret ammoniakbelastning

- *Kan man nå lige så langt, hvis der kun sættes på lavemissionsstalde og fodertiltag?*

Hvis der skal skabes store resultater på kort sigt, så er det nødvendigt at anvende forsuring eller luftrensning. På langt sigt er det imidlertid muligt at nå samme resultater med lavemissionsstalde og fodertiltag. Eksempelvis er det gennem de sidste 20 år lykkedes landbruget at halvere udledningen af ammoniak i kraft af fodertiltag, bedre staldsystemer og bedre udbringingspraksis. Og det er til trods for en større animalsk produktion.

- *Kan man ikke sætte både på forsuring/luftrensning og fodertiltag/lavemissionsstalde?*

Ikke i praksis. Såfremt den enkelte landmand er tvunget til at etablere luftrensning eller forsuring, vil der ikke længere være incitament til at fokusere på lavemissionsstalde og fodertiltag. Det vil ganske enkelt være en unødigt dobbeltinvestering. Landmanden vil dog fortsat forsøge at optimere fodringen, men fokus vil ikke længere være på at nedbringe N-udskillelsen. På tilsvarende vis er eksempelvis forsuring ikke forenelig med lavemissionsstalde i kvægbruget, ligesom forsuring generelt ikke er forenelig med biogasanlæg. På nationalt niveau vil det medføre, at der ikke er det samme incitament til at udvikle lavemissionsstalde, ligesom forskning i fodertiltag ikke længere vil blive tillagt samme vægt.

- *Er landbruget i stand til at afholde de pålagte omkostninger?*

Nej, det er ikke tilfældet. Omkostningsniveauet, som er estimeret af en arbejdsgruppe under Miljøstyrelsen, er alene baseret på at afdække de fornødne meromkostninger uden adfærd ændring. Det er således ikke vurderet, i hvilket omfang den enkelte landmand vil vælge at indstille produktionen. I forlængelse heraf er de samfundsøkonomiske effekter ej heller beregnet.

- *Er reduktionskravene tilstrækkelige til at sikre den sårbare natur?*

Reduktionskravene vil bidrage til, at en større andel af den sårbare natur kan sikres gunstig bevaringsstatus. For den mest sårbare natur er det imidlertid nødvendigt at nedbringe det udenlandske bidrag. Det gælder også, selv om hele det danske landbrug blev nedlagt.

- *Hvor meget belaster landbruget naturen?*

Danmarks Miljøundersøgelses seneste opgørelse viser, at nedfaldet af atmosfærisk kvælstof i gennemsnit udgør 16,6 kg N pr. ha. Heraf stammer 5,1 kg fra det danske landbrug. Der er dog stor geografisk variation. Bidraget fra dansk landbrug udgør således kun 2,1 kg N pr. ha i Hovedstaden til 6,1 kg N pr. ha i Midtjylland. Det udenlandske bidrag varierer mindre. Spændet er fra 9,1 kg N pr. ha i Nordjylland til 12,9 kg N pr. ha i Syddanmark.

- *Hvor meget atmosfærisk nedfald af kvælstof kan naturen tåle?*

Den mest sårbare natur - aktive højmoser og lobeliesøer - har en tålegrænse på 5-10 kg N pr. ha ved en aktiv plejeindsats. Tålegrænsen for tørre heder, klitheder og artsrige overdrev ligger under de samme betingelser i størrelsesordenen 10-20 kg N pr. ha, og alkaliske lavmoser, overdrev og krat på kalk har en tålegrænse på 15-25 kg N pr. ha.

Vandindvindinger

- *Er det ikke uetisk at bruge drikkevand på markerne - det vil sætte grundvandsreserven under pres?*

Typisk sker vandindvinding ikke i områder, hvor der er underskud af grundvand. Markvanding stjæler med andre ord ikke drikkevand, da grundvandsdannelsen i de vandede områder typisk langt overstiger forbruget.

Vandløb

- *Hvorfor er I betænkelige ved forslaget - I har jo selv foreslået både randzoner og udtagning af lavbundsarealer?*

Vi går ind for målrettet anvendelse af randzoner og udtagning af lavbundsarealer. De skal udlægges, hvor miljøeffekten er størst. Oversvømmelser af ånære arealer vil heller ikke ske målrettet, og hvis det er dyrkede marker, der kommer til at stå under vand, vil det have store konsekvenser for de ramte lodsejere.

Bedre klima og færre drivhusgasser

- *Er det realistisk med 100 procent biogas - på sigt?*

Det vil ikke være praktisk muligt at køre al gylle gennem biogas og forbrænde fiberdelen inden for en tidshorisont på i hvert fald 10-15 år. Der vil dels være problemer med udbygning af anlæg, infrastruktur osv. Desuden vil det ikke være fornuftigt eller bæredygtigt at køre mange km med små mængder gødning. Da landbruget jo består af både små og større bedrifter, der ligger spredt i landet, vil det nogle steder hverken være muligt, attraktivt eller bæredygtigt at bioforgasse og forbrænde.

- *Etablering af biogasanlæg kan allerede betale sig - hvorfor er der så brug for støtte?*

Økonomien på de biogas der er på vej, er baseret på den forhøjede elafregningspris på 74,5 øre kWh. Der ville ikke være anlæg på vej uden tilskud - da det vil være en ren underskudsforretning.

Bedre naturbeskyttelse og biodiversitet/mere og bedre tilgængelig natur

- *Hvad mener I med, at jeres forslag Ægte Grøn Vækst giver mere natur end regeringens forslag?*

I landbrugets forslag til Ægte Grøn Vækst har vi ikke kun satset på naturpleje på de eksisterende arealer, men også nye naturarealer og i det dyrkede landskab. F.eks. i form af vildtstriber eller insektvolde midt i marken.

Pesticider

- *Hvorfor er pesticider så afgørende? Økologerne har jo vist, at man kan producere uden?*

Markedsbaseret udvikling af økologi er fornuftig, men udvider man produktionen uden at have et marked at afsætte varerne på, vil man ødelægge økologernes økonomi.

Økologi er ikke det eneste svar på fremtidens udfordringer. Med kravet om en stor fødevarereproduktion i en verden med stigende befolkningstal vil pesticider være et nødvendigt hjælpemiddel. Danmark har en god showcase for resten af verden med sikker anvendelse af pesticider under et af verdens mest restriktive godkendelsesordninger og reguleringssystemer - det er godt når systemet bygger på en velunderbygget faglighed. Der er fra et miljø- og sundhedsperspektiv ikke noget klogt i at skifte til yderligere import af produkter fra lande med betydeligt større pesticidforbrug (mængde og antallet af stoffer der bruges).

Der er en række afgrøder som ikke dyrkes særlig udbredt økologisk. Eksempelvis vinter-raps, som kan angribes af skadedyr og som efterfølgende vil udgøre et problem med spildfrø i de næste afgrøder på marken. Der bliver heller ikke dyrket ret meget vintersæd (hvede) økologisk, da ukrudtsbekæmpelse er vanskelig uden herbicider.

- *Andre europæiske lande er begyndt at bruge behandlingshyppighed som målestok. Er det ikke et argument for at fastholde den?*

Behandlingsomfang eller behandlingshyppighed er et lidt tåbeligt mål, der mere handler om, hvor mange gange man går ud og sprøjter, og ikke det afgørende, nemlig hvor stor er den miljøbelastning, som sprøjtemidlet giver. At man politisk i EU tager staffetten op hvor Danmark var på dette område for mange år siden ændrer ikke på den manglende sammenhæng mellem miljøbelastning og behandlingshyppighed.

- *Hvorfor er I imod obligatorisk indberetning af sprøjtejournaler?*

Landbruget har ikke noget at skjule (sprøjtejournaler er obligatoriske at føre), men når der pålægges en administrativ byrde så skylder regeringen at forklare klart, hvad den vil opnå. I dag er der ikke noget formkrav til sprøjtejournalerne og man kan frygte et indberetningsniveau der mere skyldes videnskabelig interesse i data end hvad der er strengt nødvendigt udfra et kontrolperspektiv.

Vækst delen

Generelt:

- *I kritiserer regeringen at genbruge gamle forslag, men I har selv været meget langsomme med at komme med forslag, der kunne sikre vækst?*

Vi har selv formuleret over 60 konkrete vækstforslag, som vi har fremsendt til ministerudvalget. Nogle af dem er med i oplægget om Grøn Vækst, mens andre er udeladt. Vi vil i den fortsatte politiske proces presse på for, at flere af vores vækstforslag kommer med ind.

Finansiering af Grøn Vækst-planen

- *Hvordan kan I sige, at der ikke bruges penge på Grøn Vækst, når der skal investeres 13,5 mia. kr. over seks år?*

Jo, men der er tale om gamle penge, som allerede var afsat til området. Der har ikke hidtil været vilje til at finde nye midler til de mange Grøn Vækst tiltag, som ministerudvalget peger på skal gennemføres. Vi anbefaler, at der i de kommende politiske forhandlinger afsættes midler, så man både kan kompensere alle de landmænd, der berøres af nye restriktioner på deres bedrifter, og så man kan udvikle nogle helt nye forretningsområder, fx inden for vedvarende energi.

Enkel og smidig regulering

- *I efterlyser forslag, der virker her og nu. Bør man ikke netop fokusere på langsigtede løsninger, Grøn Vækst er jo ikke en hjælpepakke?*

Jo, men landbruget er aktuelt i en meget vanskelig situation i forlængelse af finanskrisen og et stort prisdyk på bl.a. korn, mælk og svinekød. Samtidig er det svært at skaffe likviditet til de nødvendige miljø- og energiteknologiske investeringer. Det betyder, at mulighederne for at lægge flere byrder og restriktioner på landbruget er nærmest ikke til stede, og i hvert fald må sådanne tiltag kompenseres af vækstelementer, der kan sikre den internationale konkurrenceevne. I modsat fald risikerer vi at øge eksporten af arbejdspladser.

Et mere selv bærende landbrugserhverv (Landbrugsloven)

- *Opgiver landbruget ikke selvejet?*

Nej, men der åbnes op for andre muligheder også. Landmændene vil altid kunne vælge at etablere sig på traditionel vis. De fleste vil nok foretrække den model, men de landmænd, der har lyst til at prøve kræfter med andre selskabsformer, skal have muligheden for det.

- *Vil store bedrifter ikke påvirke miljø og dyrevelfærd i negativ retning?*

Nej bestemt ikke. Tværtimod kan de store husdyrbedrifter lettere opfylde krav til miljø og dyrevelfærd fordi staldanlæg mv. ofte er af nyere dato.

Danmark som grønt vækstlaboratorium

- *Hvor mange forskningsmidler er der brug for - især i forhold til forskning i og udvikling af landbrugets miljøteknologi?*

Vi skal op på 500 mio. kr. inden for primærområdet for at løfte den opgave, vi står med. I forhold til de nuværende bevillinger indebærer det et løft på 300 mill. kr. p.a.

Øget produktivitet og værdiskabelse i fødevareindustrien

- *Er det ikke først og fremmest vigtigt at have en troværdig kødkontrol - snarere end en billig kødkontrol?*

Vi skal have en effektiv, moderne og troværdig kødkontrol. Det er vores mål, og det holder vi fast i af hensyn til fødevarer sikkerheden og vores store eksport. Og efter vores vurdering kan kontrollen udmærket gøres mere effektiv uden at det går ud over kvaliteten.

Finansiering af Grøn Vækst-planen

Regeringens forslag til Finansieringen af Grøn Vækst

Regeringen afsætter i alt ca. 13,5 mia. kr. til Grøn Vækst i perioden 2010-2015. Der er først og fremmest tale om LDP-penge samt omdisponering af allerede eksisterende statslige midler indenfor jordbrugs- og fødevarerområdet. Regeringen foreslår følgende finansieringsmodel:

- 1) Mindre bidrag fra miljømilliarden
- 2) Landdistriktsprogrammet, hvor man sikrer fuld hjemtagning (dog med delbidrag fra promilleafgiftsfonden punkt 4).
- 3) Midler fra landdistriktsmidlerne (de nuværende erhvervsudviklingsordninger for primær og forarbejdning) målrettes to investeringsordninger for henholdsvis landmænd og virksomheder.
- 3) Fastfrysning af pesticidprovenuet der i alt tilgår promilleafgiftsfonden for landbruget, promilleafgiftsfonden for frugt og gartneriprodukter samt fonden for økologisk landbrug på 250 mio. kr. Det indebærer reelt en reduktion på ca. 100 mio. kr.
- 4) Fuld hjemtagning landdistriktsmidlerne indebærer en inddragelse af midler fra landbrugsfonde.
- 5) Herudover anvendes ubenyttede midler fra enkeltbetalingsordningen (art. 68) på ca. 120 mio. kr.
- 6) De nuværende midler til innovationsloven og RUFF anvendes til det grønne udviklings- og demonstrationsprogram.
- 7) Der er ingen reservation af globaliseringsmidler til FoU

Erhvervsøkonomiske omkostninger/konsekvenser for fødevarerhvervet

Regeringen vurderer, at regningen til erhvervet for strategiens initiativer er 621 mio. kr. årligt, hvoraf de 513 mio. kr. årligt hævdes at ville blive tilbageført. Disse beløb er dog uden miljøinitiativerne indenfor kvælstof, ammoniak og pesticider. Herudover er der ikke udført konsekvensberegninger i hele kæden, altså afledte omkostninger i virksomhederne som resultat af miljøinitiativer på primærsiden.

Ud fra det p.t. foreliggende materiale er det ikke muligt at udføre en fyldestgørende erhvervsøkonomisk og beskæftigelsesmæssig analyse af strategien. Givet er det dog, at særligt specialproducenterne vil blive ramt.

Strategien kommer ikke ind på, at de konkurrenceudsatte fødevarer virksomheder som følge af Forårspakke 2.0 får en ekstraregning på omkring 500 mio. kr. ekstra om året som følge af de nye energifgifter, når de er fuldt indført i 2013.

Strategien rummer ingen konsekvensberegninger mht. beskæftigelseseffekter.

Vurderinger:

- Modellen, der skal sikre fuld hjemtagning af EU-midler i landdistriktsprogrammet, er kritisabel. De midler erhvervet allerede selv bruger på løsning af udviklingsopgaver inddrages eller bindes, for at kunne hjemtage Danmarks andel af EU-midler i Bruxelles.

Fordele/ulemper ved regeringens forslag

Fordele:

Det er positivt, at regeringen vil sikre fuld hjemtagning af EU-midlerne i landdistriktsprogrammet.

Ulemper:

- Der er reelt ingen nye midler fra den danske stat.
- FoU-aktiviteterne reduceres
- Den strategiske fødevarerforsknings vil fremover være fuldt afhængig af årlige finanslovebevillinger til Det Strategiske Forskningsråd.
- Der er ikke afsat midler til Grøn Vækst fra globaliseringspuljen.

Alternativer - landbrugets forslag

- Større bidrag fra miljømilliarden.
- Genopretning af FoU-bevilling fra globaliseringspuljen.
- Fuld hjemtagning af EU-midler i landdistriktsprogrammet bør sikres via statsmidler og ikke via erhvervets allerede afsatte midler.

Forslag til udmelding

Finansieringen er stærk kritisabel, især i lyset af den aktuelle økonomiske situation i erhvervet. Der er ingen nye midler fra den danske stat. Der er ikke afsat midler fra globaliseringspuljen. Hvordan kan man lave vækst uden nye midler?

Finansieringen harmonerer hverken med regeringens egen globaliseringsstrategi, med Barcelona-målsætningen eller med regeringsgrundlagets intention om at sikre gode udviklingsmuligheder for erhvervet.

Ingen af de lande, vi konkurrerer med, har pesticidafgifter på dansk niveau – de fleste lande har dem overhovedet ikke. Det var netop en del af baggrunden for tilbageføringen af 83% af provenuet.

Ansvarlig/yderligere information:

Jan Laustsen, e-mail jl@landbrug.dk, tlf. 3339 4256

Tine Garbers, e-mail tg@danishmeat.dk, tlf. 3373 2536

Finansiering via landbrugets fonde af Grøn Vækst-planen

Regeringens forslag

- Fuld hjemtagning af landdistriktsmidler indebærer en fastfrysning af det tilbageførte pesticidprovenu til Promilleafgiftsfonden for landbrug, Promilleafgiftsfonden for frugt og gartneriprodukter samt Fonden for økologisk landbrug på i alt 250 mio. kr./år.
- Det indebærer en reduktion i rådighedsbeløbet i de omtalte fonde på samlet ca. 100 mio. kr.
- Derudover forventes jordbrugets fonde at bidrage til hjemtagning af landdistriktsmidlerne ved gennemførelse af konkrete aktiviteter under landdistriktsprogrammet for 40 mio. kr./år, som matches af 40 mio. kr. fra EU.

Konsekvenser for erhvervet

- En reduktion på ca. 100 mio. kr. i tilbageføringen af pesticidafgiftsprovenuet til jordbrugets fonde vil medføre at en lang række vigtige fremadrettede vækstinitiativer i hele værdikæden inden for forskning, forsøg, produktudvikling, rådgivning og afsætning ikke kan gennemføres.
- De midler erhvervet selv bruger på løsning af prioriterede udviklingsopgaver inddrages, for at sikre hjemtagning af EU midler til anvendelse inden for Grøn Vækst.

Fordele/ulemper ved regeringens forslag

Fordele:

Det er positivt, at regeringen vil sikre fuld hjemtagning af EU-midlerne i landdistriktsprogrammet.

Ulemper:

- En stor del af finansieringen sker via reduktion i landbrugets fondsmidler, som allerede anvendes til at fremtidssikre erhvervets vækstmuligheder via forskning, forsøg, produktudvikling, rådgivning og afsætningsprojekter
- Der er ingen nye midler fra den danske stat.
- Man fodrer hunden med sin egen hale og hindrer videreførelse eller igangsætning af nye nødvendige og samfundsnyttige udviklingsprojekter i erhvervet.

Alternativer - landbrugets forslag

- Fuld hjemtagning af EU-midler i landdistriktsprogrammet bør sikres via statsmidler og ikke via erhvervets fondsmidler.

Forslag til udmelding

Finansieringen er stærk kritisabel, især i lyset af den aktuelle økonomiske situation i erhvervet. Der er ingen nye midler fra den danske stat.

Man fodrer hunden med sin egen hale og hindrer videreførelse eller igangsætning af nye nødvendige og samfundsnyttige udviklingsprojekter i erhvervet.

Finansieringen harmonerer ikke med regeringens egen globaliseringsstrategi om at øge ressourcerne i samfundet til at forske for at forbedre erhvervslivets konkurrenceevne, samt regeringsgrundlaget om at sikre gode udviklingsmuligheder for erhvervet.

Det vil være i strid med regeringsgrundlaget, hvis man på den ene side vil forbedre erhvervets vækstvilkår, og på den anden side vil fjerne de midler, som skal understøtte udviklingen.

Ansvarlig/yderligere information:

Jan Laustsen, e-mail jl@landbrug.dk, tlf. 3339 4256

Generel N-regulering

Regeringens forslag

Kvælstofudledningen skal reduceres med ca. 19.000 tons (svarende til omkring 1/3 af den nuværende udledning). Størstedelen skal ske via generelle reguleringer:

- Omsættelige N-kvoter skal give *yderligere* 10.000 tons reduktion
  - Maksimal kvote gøres omsættelig
  - Den nye regulering skal være på plads senest 1. januar 2012
  - Reguleringen skal erstatte det eksisterende normreduktionssystem
- Yderligere generelle tiltag (yderligere ca. 2.000 tons N):
  - Udtagning af landbrugsjord til byudvikling, natur m.v.
  - Forbud mod visse former for jordbearbejdning i efteråret
  - Forbud mod pløjning af fodergræsmarker i visse perioder

Der er også elementer i planen, der kaldes målrettede, og som skal give en reduktion på 6.300 tons:

- 10 m sprøjte-, gødnings- og dyrkningsfrie randzoner langs *alle* søer og vandløb, svarende til 50.000 ha. Der vil være mulighed for dyrkning af vedvarende græs og flerårige energiafgrøder i randzonerne. Der lægges op til kompensation til landmændene.
- Etablering af vådområder (10.000 ha) og ekstensivering af ådale (3.000 ha). Der er som udgangspunkt tale om frivillige ordninger.
- 140.000 ha efterafgrøder i sårbare oplande.
- Fjernelse af muligheden for at erstatte efterafgrøder med vintergrønne marker (yderligere ca. 50.000 ha efterafgrøder). Landmanden kan selv vælge, om han vil etablere efterafgrøder eller sænke kvælstofnormen.

Konsekvenser for erhvervet

Omsættelige kvoter/afgifter, der skal nedbringe udledningen af kvælstof med 10.000 tons, svarer til en yderligere reduktion af normerne på ca. 75.000 tons udbragt N = ca. 20 % yderligere normreduktion. Den samlede normreduktion vil da være ca. 35 % under økonomisk optimum.

De umiddelbare økonomiske konsekvenser anslås at blive et yderligere tab på ca. 1,5 mia. kr. årligt. Det samlede tab ved normreduktion vil da blive ca. 2 mia. kr. Hertil kommer omkostninger ved de øvrige tiltag, der i det samlede billede vil være af mindre betydning. Til gengæld kan enkelte landmænd blive ramt særdeles hårdt, eksempelvis ved fjernelse af muligheden for 100% vintergrønne marker og krav vedr. jordbearbejdning.

Fordele/ulemper ved regeringens forslag

Fordele:

- Forholdsvist nemt at administrere og kontrollere

Ulemper:

- Faldende udbytte og kvalitet
- Ekstremt dyrt for landbruget
- Kan få konsekvenser for husdyrproduktionen (arealkrav)
- Slet ikke målrettet - blot yderligere generel regulering
- Sikrer ikke målopfyldelse - overregulering nogle steder, underregulering andre

Alternativer - landbrugets forslag

Vi anerkender kun en del af reduktionsbehovet (ca. 11.000 tons N i forbindelse med vandrammedirektivet). Den påståede manko i forbindelse med VMP III (midtvejsevalueringen i 2008) vil ikke være der i 2015:

- ”Teknologieffekten” - øgede udbytter mv. betyder mindre tab af kvælstof
- Mange frivillige efterafgrøder
- Miljøgodkendelsesordningen reducerer påvirkningen

Den resterende del - 11.000 tons N - skal løses med målrettede tiltag, der tager hensyn til vandområdets specifikke sårbarhed og reduktionsbehov:

- 50% af husdyrgødningen skal gennem biogasanlæg og fiberdelen forbrændes
- Udtagning af 50.000 ha miljøfølsomme arealer og etablering af vådområder på de 25.000 ha af dem
- Etablering af 100.000 ha energiafgrøder, primært på miljøfølsomme arealer

Vores tiltag sikrer opfyldelse af målsætningerne (og dermed et renere vandmiljø) på den mest omkostningseffektive måde. Det er meget målrettet og et direkte opgør med tidligere tiders generelle regulering.

Forslag til udmelding

Regeringens forslag er præget af vanetænkning, og anvender en gammeldags tilgang med generelle tiltag. Det er helt uacceptabelt og slet ikke målrettet de faktiske behov i vandmiljøet. Konsekvensen bliver, at målene for vandmiljøet ikke bliver opfyldt, og landbruget hæmmes i så høj en grad, at der reelt er tale om afvikling.

Vores forslag indeholder tiltag, der kan målrettes det faktiske behov. Derved når vi målene i praksis, og landbrugets rammebetingelser bliver ikke forringet yderligere.

Ansvarlig/yderligere information:

Erik Jørgensen, e-mail ejo@dansklandbrug.dk, tlf. 3339 4653

P-regulering

Regeringens forslag

Regeringen ønsker at reducere fosforudledningen fra landbruget med ca. 210 tons P.

Planen indeholder en række generelle tiltag, der er fælles med kvælstofindsatsen:

- Ny regulering med omsættelige kvælstofkvoter til erstatning for det nuværende normsystem. Reguleringen indføres senest 1. januar 2012.
- Forbud mod visse former for jordbearbejdning i efteråret.
- Forbud mod pløjning af fodergræsmarker i visse perioder.
- .

Herudover indeholder planen en række andre tiltag, der kaldes målrettede:

- 10 m sprøjte-, gødnings- og dyrkningsfrie randzoner langs *alle* søer og vandløb, svarende til 50.000 ha. Der vil være mulighed for dyrkning af vedvarende græs og flerårige energiafgrøder i randzonerne. Der lægges op til kompensation til landmændene.
- Etablering af vådområder (10.000 ha) og ekstensivering af ådale (3.000 ha). Der er som udgangspunkt tale om frivillige ordninger.

Konsekvenser for erhvervet

De generelle regler vil have negative konsekvenser for en række landmænd (sædskifte, øget behov for pesticidanvendelse mm.).

Udlægning af 10 m randzoner langs alle søer og vandløb vil få store konsekvenser for især bedrifter med mange vandløb og stort husdyrtryk.

Fordele/ulemper ved regeringens forslag

Fordele:

- Der er delvis fokus på målrettede tiltag (randzoner og udtagning af miljøfølsomme arealer).
- Der er lagt op til kompensation for en del af tiltagene.

Ulemper:

- De generelle tiltag er meget lidt omkostningseffektive og gennemføres som erstatningsfri regulering
- Randzoneudlægningen langs alle søer og vandløb er meget omfattende og næppe nødvendig (jfr. VMP III-forarbejdet, hvor det blev vurderet, at der var behov for randzoner langs 50-70% af alle vandløb og søer)

Alternativer - landbrugets forslag

Målet om at reducere fosforudledningen med 210 tons er meget ambitiøs - (ca. 10 gange højere målsætning end i Virkemiddeludvalgets vurdering om indsatsbehov i forbindelse med vandrammedirektivet).

Vi tager udgangspunkt i Virkemiddeludvalgets vurdering + 50 %, og vores forslag vil reducere P-udledningen med mindst 30 tons:

- 3.000 ha vådområder/udtagning af miljøfølsomme arealer ved de påvirkede søer.

Desuden vil flere af de øvrige elementer i vores plan mindske fosfortabet: Dyrkning af flerårige energifgrøder på miljøfølsomme arealer (ca. 100.000 ha) mindsker tabet af fosfor til søerne, hvis de etableres strategisk rigtigt. Mere økologi, flere naturarealer og flere randzoner langs de målsatte søer og vandløb vil også bevirke en markant reduktion. Biogas og forbrænding af husdyrgødningen gør det muligt at fjerne fosfor fra sårbare områder.

Forslag til udmelding

Vi bakker overordnet set op om de målrettede tiltag - flere randzoner og øget udtagning i ådalene. Regeringens forslag til generelle virkemidler på området - f.eks. forbud mod jordbearbejdning om efteråret - er til gengæld meget lidt effektive og medvirker ikke til at løse udfordringen for søerne.

Vi mener ikke, at der i regeringens forslag er tænkt nok i synergieffekter. Regeringens forslag sætter meget snævert ind over for de enkelte udfordringer. Vores plan giver en masse positive sideeffekter, også på fosforområder; mere økologi, biogas og forbrænding, mere og bedre natur og flere randzoner.

Ansvarlig/yderligere information:

Erik Jørgensen, e-mail: ejo@dansklandbrug.dk, tlf. 3339 4653

Vandindvindinger

Regeringens forslag

Regeringens forslag om styrket beskyttelse af grundvandsressourcerne indeholder et punkt om, at det vil være nødvendigt at omlægge og visse steder reducere indvindingen af vand til f.eks. markvanding.

Konsekvenser for erhvervet

Reduceret markvanding kan få store konsekvenser i dele af landet. Navnlig i områder, hvor der er stort behov for markvanding og hvor der dyrkes specialafgrøder vil forslaget få omfattende konsekvenser.

Fordele/ulemper ved regeringens forslag

Fordele: Grundvandsressourcen sikres bedre.

Ulemper:

- Stor indflydelse i nogle egne af landet
- Risiko for at det bliver umuligt at dyrke vandingskrævende specialafgrøder - hele produktionsretninger risikerer at blive nedlagt

Alternativer - landbrugets forslag

Vores forslag indeholder ingen egentlige løsninger på problemstillingen.'

Der skal tages hensyn til særlige producenter og deres betydning for økonomi og beskæftigelse, og markvanding bør derfor indgå i en overordnet vurdering. I nogle tilfælde kan det være bedre at kunne dyrke specialafgrøder end have en stor grundvandsreserve.

Der skal ydes en form for erstatning, så man har mulighed for at flytte eller omlægge produktionen.

Forslag til udmelding

Der skal tages hensyn til særlige producenter og deres betydning for økonomi og beskæftigelse, og markvanding bør derfor indgå i en overordnet vurdering. I nogle tilfælde kan det være bedre at kunne dyrke specialafgrøder end have en stor grundvandsreserve.

Der skal ydes en form for erstatning, så man har mulighed for at flytte eller omlægge produktionen.

Ansvarlig/yderligere info

Erik Jørgensen, 3339 4653 / 4030 9636

Vandløb

Regeringens forslag

De fysiske forhold skal forbedres i 7.300 km vandløb. Forslaget indeholder følgende elementer:

- Restaurering/genopretning af nogle vandløb
- Fjernelse af fysiske spærringer
- Reduceret eller ophør af grødeskæring

Der lægges op til, at vandløbsindsatsen skal sammentænkes med øvrige områder, f.eks. vådområder og ådale.

Konsekvenser for erhvervet

Konsekvenserne for erhvervet kan blive store. Især kan fjernelse af styrt og reduktion/ophør af vedligeholdelsen betyde, at afvandingen nedsættes betragteligt i nogle områder.

Det skønnes, at meget store ånære arealer (mange tusinde ha) forventes at blive berørt af ændringerne. En del af disse arealer vil indgå i fremtidige ådals-/vådområdeprojekter samt som udyrkede randzoner, hvortil der gives kompensation. For de resterende arealer vil der dels være et udbyttetab og dels en risiko for at miste støtten (GLM-reglerne).

Fordele/ulemper ved regeringens forslag

Fordele:

- De fysiske forhold forbedres - vandmiljøet får det bedre
- Omkostningerne til vandløbsvedligeholdelse reduceres (årlig besparelse for kommunerne forventes at blive et trecifret millionbeløb)

Ulemper:

- Lav dyrkningssikkerhed på store arealer
- Manglende mulighed for kompensation, hvis vedligeholdelseskravet bortfalder i regulativerne
- Risiko for reduceret støtte, hvis arealerne ikke opfylder GLM-kravene

Alternativer - landbrugets forslag

Vores forslag til Ægte Grøn vækst behandler ikke vandløbsområdet særskilt. En del af vores forslag - udtagning af 50.000 ha jord i miljøfølsomme områder (primært ånære lavbundsarealer), omlægning til dyrkning af flerårige energiafgrøder - kan dog sammentænkes med reduceret vandløbsvedligeholdelse.

Herudover kan vi pege på, at der rent faktisk findes muligheder for at sammentænke afvanding og miljøkvalitet; grødeskæringsteknikker, fladere brinker (og dermed større tværnsnitareal) etc.

Endelig er det nødvendigt, at der sikres kompensation til de berørte lodsejere.

Forslag til udmelding

Alle berørte lodsejere skal sikres erstatning hvis regulativernes bestemmelser om afvandings-
evne forringes.

Der skal tænkes mest muligt i synergier over til vådområder, udtagning i ådale og andre mil-
jø-, natur- og klimatiltag.

Der skal ses på alternative vedligeholdelsesmetoder, ændringer af vandløbsprofiler mv.

Ansvarlig/yderligere info

Erik Jørgensen, 3339 4653 / 4030 9636

”Markant reduktion af pesticiders skadesvirkninger”

Regeringens forslag

Med sit forslag lægger regeringen op til en væsentlig skærpelse af indsatsen for at begrænse brugen af pesticider. Målet - en markant reduktion af pesticiders skadesvirkning for mennesker, dyr og natur - skal opnås gennem blandt andet:

- Indførelse af *behandlingsomfang* i stedet for *behandlingshyppighed*. Behandlingsomfanget nedsættes til 1,4 inden udgangen af 2013 (svarende til behandlingshyppighed på 1,7 med mindre det økologiske areal stiger voldsomt¹).
- Fremme af pesticidfri dyrkning gennem:
  - lovkrav om 50.000 ha sprøjte-, gødnings-, og dyrkningsfri randzoner langs vandløb og søer ved udgangen af 2012
  - understøttelse af en markedsbaseret fordobling af det økologiske areal i 2020
- Grøn omlægning af pesticidafgiften, så afgiften differentieres efter pesticidernes sundheds- og miljømæssige belastning. Afgiften omlægges fra en værdiafgift til en stykafgift og afgiftsniveauet forventes at stige. Et merprovenu tilbageføres til erhvervet via jordskatterne.
- Styrket viden om pesticidanvendelse
  - øget forskningsindsats i bl.a. integreret plantebeskyttelse, beslutningsstøttesystemer og pesticiders skadevirkninger
  - indførelse af pointsystem, der skal hjælpe landmænd med at vælge de mindst belastende pesticider
  - styrkelse af rådgivning
  - pligt til indberetning af sprøjtejournaler

[Regeringen vil tillige ændre principper for tilbageførsel til erhvervet gennem landbrugets fonde, se selvstændigt faktaark herom]

Konsekvenser for erhvervet

Den forhøjede pesticidafgift er en yderligere forringelse af rammebetingelserne for landbrugsproduktionen i Danmark, og den vil i yderligere grad medføre import af produkter fra lande med betydeligt større pesticidforbrug.

---

¹ Behandlingsomfanget ser i modsætning til behandlingshyppigheden på pesticidanvendelsen på det samlede landbrugsareal og ikke kun det konventionelt dyrkede. Ekstensiverede arealer og arealer, der omlægges til økologisk drift vil dermed tælle positivt i regnskabet.

Merafgiften rammer vilkårligt i forhold til kulturer/afgrøder. Risiko for skævheder i forhold til særlige produktionsområder (f.eks. kartofler og æbler), der risikerer at blive ramt uforholdsmæssigt hårdt uanset model for tilbageførsel af afgiftsprovenu.

Ukrudt

Anvendelsen af ukrudtsmidler er meget pris-uelastisk, dvs. at forbruget ikke vil blive ret meget påvirket af en forøget pesticidafgift. Afgiften vil i stort omfang blive væltet over på landbruget som en ekstra omkostning enten som ren afgift eller som ekstra omkostninger til radrensning. Hvilke bedriftstyper, der rammes hårdest, vil afhænge af, hvordan kriterierne for udpegning af giftige stoffer vil blive.

Svampe

Der er kun få effektive aktivstoffer til rådighed. Derfor vil der ikke være mange muligheder for substitution af 'giftige' midler med 'ikke-giftige' midler. Afgiften vil blive væltet over på landbruget, dels som afgift, men også som tab i forbindelse med mindre udbytter som følge af et lidt lavere forbrug af svampemidler. Kartoffelproducenter har et stort forbrug af svampemidler og rammes uforholdsmæssigt hårdt.

Skadedyr

Forbruget til dette formål vil være mere pris-elastisk. En forhøjelse af afgiften vil fjerne nogle sprøjtninger, hvor risikoen for betydende udbyttetab anses for begrænsede ("vent-og-se"), men udvikler angrebene sig, vil en sprøjtning blive udløst og dermed en ekstra kørsel (hvilket er lig en stor ekstraomkostning for landmanden).

Fordele/ulemper ved regeringens forslag

Fordele:

- Skærpelse af krav til uddannelse og udstyr - det har landbruget også foreslået.
- Teknisk er omlægningen til en stykafgift rigtig, - det er et nemmere system at administrere/håndtere salgsmæssigt.
-

Ulemper:

- *Behandlingsomfang* (i stedet for *behandlingshyppighed*) er stadigvæk et tåbeligt mål, der mere handler om, hvor mange gange man går ud og sprøjter, og *ikke* det afgørende, nemlig hvor stor er den miljøbelastning, som sprøjtemidlet giver.
- Generel regulering i stedet for målrettet - afgifter fører til tab for landbruget uden faglig underbygget nødvendighed.
- Politiske kriterier for farlighed kan næppe fagligt understøttes.
- Yderligere forringelse af rammebetingelserne for landbrugsproduktionen i Danmark, yderligere skift mod import af produkter fra lande med betydeligt større pesticidforbrug (mængde og antallet af stoffer der bruges).
- Forvrider udbuddet af afgrøder produceret i Danmark.
- Mere administrativt bøvvl - der skal ske indberetning af sprøjtejournalerne. Landbruget har ikke noget at skjule (sprøjtejournaler er obligatoriske at føre), men når der pålægges en administrativ byrde så skylder regeringen at forklare klart, hvad den vil opnå. I dag er der ikke noget formkrav til sprøjtejournalerne og man kan frygte et indberetningsniveau der mere skyldes videnskabelig interesse i data end hvad der er strengt nødvendigt udfra et kontrolperspektiv.

Alternativer - landbrugets forslag

Dansk Landbrug har foreslået følgende på pesticidområdet i forbindelse med "Ægte Grøn Vækst":

- Pesticider skal bruges efter princippet: Så lidt som muligt, så meget som nødvendigt. Til gengæld skal der sættes effektivt ind, hvor det gør en forskel. Den målrettede indsats indeholder følgende punkter:
- Obligatoriske 10 m sprøjtefri randzoner langs alle *målsatte* vandløb og søer samt en tilhørende incitamentsordning, der fremmer udlægning af dyrkningsfri randzoner.
- Skærpede krav om beskyttelseszoner omkring drikkevandsboringer (op til 10.000 ha). I beskyttelseszonerne, der skal udlægges efter Miljøstyrelsens vejledning, må der hverken bruges eller håndteres pesticider. De berørte landmænd skal kompenseres for de begrænsede dyrkningsmuligheder.
- Yderligere krav til udstyr og uddannelse:
  - Obligatorisk syn af sprøjteudstyr.
  - Fokus på påfyldning og rengøring af sprøjter.
  - Efteruddannelse af sprøjteførere.
- Yderligere foranstaltninger:
  - Kampagne for årlig pesticidrådgivning hos den enkelte landmand.
  - Videreudvikling og forbedring af støtteværktøjer til landmænd og sprøjteførere.
  - Intensiveret forsknings- og forsøgsindsats.

Forslag til udmelding

- Pesticider skal bruges efter princippet: Så lidt som muligt, så meget som nødvendigt. Danmark har i forvejen et af verdens mest restriktive godkendelsesordninger og reguleringssystemer - det er godt når systemet bygger på en velunderbygget faglighed.
- Behandlings*omfang* (i stedet for behandlings*hyppighed*) er stadigvæk et mål, der mere handler om, hvor mange gange man går ud og sprøjter, og *ikke* det afgørende, nemlig hvor stor er den miljøbelastning, som sprøjtemidlet giver.
- Alle midler, der bruges, er godkendte, fordi det er dokumenteret, at der ikke er uacceptable påvirkninger af miljø eller sundhed. Midlerne har en ”gifts”-virkning overfor den skadevolder, de skal bekæmpe, men har herudover ikke uacceptable påvirkninger af miljøet.
- Landbruget har selv foreslået obligatoriske 10 m sprøjtefri randzoner langs alle målsatte vandløb og søer et fagligt fornuftigt virkemiddel til beskyttelse af naturen. Landbruget har sammen med Dansk Vand- og Spildevandsforening før regeringens udspil foreslået etableringen af beskyttelseszoner omkring drikkevandsboringer (op til 10.000 ha).
- Den generelle regulering i form af afgiftsforhøjelser betyder tab (på grund af udbytte-tab) for landbruget uanset model for tilbageførsel af afgiftsprovener. Landbruget i Danmark har i forvejen oplevet det største tab i indtjening i EU og er særligt ramt af finanskrisen på grund af gældsstrukturen.
- Selvom afgiftsforhøjelserne føres tilbage til landbruget, vil afgiftsforhøjelserne på sigt betyde, at bestemte afgrøder udfases - regeringen foretrækker med andre ord kartofler og æbler fra udlandet, produceret med et betydeligt højere pesticidforbrug end kartofler og æbler fra Danmark, produceret inden for rammen af et af verdens mest restriktive godkendelsesordninger for pesticider. Det er i et miljø-, sundheds- og klimaperspektiv tåbeligt.

Ansvarlig/yderligere information:

Søren Korsholm, e-mail sok@dansklandbrug.dk, tlf. 3339 4662

Torben Lippert, TBL@landbrug.dk, 3339 4549

Reduceret ammoniakbelastning

Regeringens forslag

Ammoniakbelastningen skal reduceres yderligere af hensyn til sikringen af den sårbare natur og den biologiske mangfoldighed. Derfor foreslår regeringen:

- at det generelle ammoniakkrav for søer, slagtesvin og malkekøer skærpes fra 25 pct. til 30 pct. under referenceniveauet pr. 1. januar 2011,
- at det generelle ammoniakkrav evalueres i 2012 med henblik på evt. yderligere skærper pr. 1. januar 2013,
- at der yderligere udarbejdes BAT-standardvilkår for alle husdyrbrug over 250 dyreenheder (DE), og at der fastlægges særlige BAT-krav for husdyrbrug over 500 DE,
- at de specifikke bufferzonebestemmelser ophæves til fordel for:
  - en maksimal *total*belastning af Natura 2000-natur med 0,2-0,7 kg N pr. ha (afhængig af antal belastende brug) uanset brugets beliggenhed,
  - en maksimal *total*belastning af ikke-Natura 2000 -naturtyper med hidtidig bufferzonebeskyttelse på 1 kg N pr. ha uanset brugets beliggenhed og
  - en maksimal *mer*belastning af øvrig natur (ikke-Natura 2000-naturtyper uden bufferzonebeskyttelse i dag) på 1 kg N pr. ha uanset brugets beliggenhed.

Konsekvenser for erhvervet

Meromkostningerne ved at skærpe de generelle ammoniakkrav fra 25 til 30 pct. under referenceniveau forventes uændret at være på omkring 275 mio. kr. ved fuld gennemførelse af Miljøgodkendelsesordningen (2020). Det skyldes, at udviklingen i lavemissionsstalde samt foderforbedringer gør det muligt at skærpe kravene uden at øge den økonomiske byrde. BAT-kravene fordrer derimod anvendelse af luftrensning og/eller forsuring i stort omfang, hvilket vil øge meromkostningerne med yderligere 420 mio. kr. Det gælder også, hvis BAT-kravene kun vil gælde enheder over 250 DE, idet omkring tre fjerdedele af den regulerede produktion i 2020 vil befinde sig på ejendomme med over 250 DE.

Meromkostningerne ved udvidelse af den beskyttede natur samt ændringen af reguleringen fra *mer*belastning til *total*beslutning skønnes at berøre 500 ejendomme med et samlet meromkostningsniveau på 50 mio. kr. Den begrænsede meromkostning skyldes, at en del af omkostningerne allerede vil være afholdt i kraft af BAT-kravene.

Fordele/ulemper ved regeringens forslag

Fordele:

- Det generelle ammoniakkrav vil kunne håndteres ved bedste staldsystem og fodertiltag, hvilket har en reducerende effekt på N-udvaskning og udledning af klimagasser.
- Central afgrænsning af arealer, som kræver særlig beskyttelse, skaber forudsigelighed.

Ulemper:

- Skærpelse af de generelle ammoniakkrav vil formentlig ikke hindre kommunerne i at skærpe kravene yderligere. Det gælder også for husdyrbrug med 75-250 DE.
- Ændring i reguleringen fra *merbelastning* til *totalbelastning* vil have en konserverende effekt på de berørte brug.

Alternativer - landbrugets forslag

Der er ingen tvivl om, at den 'tørre' natur er belastet af atmosfærisk nedfald af kvælstof. Landbruget tegner sig imidlertid 'kun' for en tredjedel af nedfaldet; hovedparten kommer fra udlandet. Det indebærer, at hvis landbruget reducerer udledningen af ammoniak med 10 pct., så vil nedfaldet kun blive reduceret med 3 pct. Når det gælder de mest sårbare naturtyper, er det end ikke muligt at sikre gunstig bevaringsstatus selv om hele landbruget blev nedlagt. Det udenlandske bidrag er ganske enkelt for stort. Det er derfor beskæmmende, at regeringen ikke har taget udgangspunkt i naturbelastningen.

I EU tages der højde for, at kvælstofholdig luftforurening er grænseoverskridende. Konkret reguleres luftforureningen i det såkaldte NEC-direktiv (National Emission Ceiling), hvor der er sat loft over de nationale udledninger af bl.a. kvælstof og ammoniak. NEC-direktivet er netop under revision med henblik på at fastlægge nye skærpede emissionslofter, som skal være overholdt inden 2020. Det er her oplagt, at anvende NEC-direktivet til at regulere baggrundsbelastningen. Det vil samtidig skabe ensartede konkurrencebetingelser inden for EU.

Forslag til udmelding

Der er fortsat behov for at reducere nedfaldet af atmosfærisk kvælstof. Da atmosfærisk kvælstof er grænseoverskridende, er det imidlertid oplagt at benytte NEC-direktivet til at nedbringe naturbelastningen, da direktivet har en større effekt, og det netop nu er under revision.

Generelt bør kravet ikke være større, end at det kan nås med bedste staldsystem og fodertiltag. Det vil nemlig sætte fokus på udvikling af lavemissionsstalde og foderstrategier, som også har en reducerende effekt på N-udvaskningen og udledningen af klimagasser. I takt med fremkomsten af nye lavemissionsstalde og en lavere N-udskillelse vil der løbende være mulighed for at skærpe kravene. Satses der derimod på add on-teknologier (f.eks. forsuring, luftrensning mv.), flyttes fokus fra lavemissionsstalde og fodertiltag. Herved mistes de reducerende effekter på N-udvaskning og udledning af klimagasser. I stedet fås en endnu større udledning af drivhusgasser i kraft af et større energiforbrug.

Ansvarlig/yderligere information:

Niels Peter Nørring, e-mail npn@dansklandbrug.dk, tlf. 3339 4650

Bedre naturbeskyttelse og biodiversitet/mere og bedre tilgængelig natur

Regeringens forslag

Regeringen foreslår:

- En målrettet indsats i Natura 2000-områderne.
- Midler til pleje af 40.000 ha lysåben natur (enge, heder, moser, overdrev) uden for Natura 2000.
- Etablering af 75.000 ha ny natur i blandt andet Natura 2000-områder ved øget skovrejsning og gennem etablering af vådområder og randzoner
- Bedre tilgængelig natur gennem etablering af nationalparker, styrket formidling og bedre muligheder for at komme ud i naturen for særlige grupper (handicappede, udsatte børn).
- Etablering af nye friluftaktiviteter - herunder vandre-, motions- og løbestier evt. som led i sammenhængende regionale og nationale ruter
- Mindskelse af højspændingsnettes påvirkning af naturen og landskabet gennem nedgravning af alle nye højspændingsforbindelser

Konsekvenser for erhvervet

Det vurderes, at konsekvenserne for erhvervet af de direkte naturtiltag er små. Den skitserede indsats i Natura 2000-områderne går ikke ud over, hvad der allerede er bragt på banen i forbindelse med udarbejdelse af Natura 2000-planerne.

Midler til pleje af lysåben natur uden for Natura 2000 vil give landmænd med § 3-arealer en mulighed for, at få støtte til pleje af disse arealer, der i mange tilfælde i dag ligger hen og gror til.

For så vidt angår etablering af ny natur - blandt andet i forbindelse med obligatoriske randzoner langs vandløb og søer - vil konsekvenserne afhænge af de vilkår, der opstilles for udtagningen.

Tiltagene for bedre tilgængelig natur vurderes ikke umiddelbart at have nogen konsekvenser for erhvervet, da der ikke er tale om generelle ændringer af adgangsreglerne. En del af indsatsen på dette område skal ske gennem nationalparker, der er et allerede besluttet tiltag. Man bør dog være opmærksom på, at der skal ske en tilstrækkelig lodsejerinddragelse i forbindelse med udlægning af nye stiforløb. Der er en tendens til, at der i mange kommuner foretages planlægning for friluftslivet - herunder stisystemer - uden inddragelse og information af de berørte lodsejere.

Fordele/ulemper ved regeringens forslag

Det for landbruget vigtigste forslag må vurderes at være muligheden for pleje af lysåben natur uden for Natura 2000-områderne. Dette er et for landbruget positivt forslag, da det giver muligheder for støtte til arealer, der ikke støttes i dag. Samtidig er der for første gang tale om tiltag, der er målrettet mod at opnå en bedre natur og biodiversitet. Det er dog vigtigt, at der

bliver tale om en frivillig ordning med vilkår og tilskudssatser, der vil gøre det attraktivt for landmænd at deltage.

Alternativer - landbrugets forslag

Dansk Landbrug foreslog i forbindelse med ”Ægte Grøn Vækst” følgende tiltag til beskyttelse og pleje af natur:

- **Plejetiltag på § 3-arealer:** For at forhindre at de særligt sårbare naturtyper på de såkaldte § 3-arealer gror til, er der behov for en støtteordning, der er målrettet pleje af de lysåbne naturtyper – f.eks. enge, heder og overdrev. Ordningen skal rumme både slæt (høst af græs) og afgræsning.
- **Plejetiltag på udtagne miljøfølsomme arealer:** I forbindelse med udtagning af 50.000 hektar miljøfølsomme arealer vil der være behov for en målrettet plejeordning på en del af arealerne. En plejeordning til disse arealer kan slås sammen med ordningen for § 3-arealer.
- **Biodiversitetsforbedrende tiltag på landbrugsarealer:** Vi foreslår desuden, at man på de eksisterende landbrugsarealer får mulighed for at etablere biotopforbedrende tiltag, uden det strider mod EU’s regler for landbrugsstøtte og ”God Landbrugs og Miljømæssig stand”. Tiltagene kan f.eks. være barjordsstriber, vildt-agre eller udyrkede striber.

Forslag til udmelding

- Det er positivt med muligheden for pleje af lysåben natur, men det skal sikres, at der bliver tale om en målrettede og operationelle ordninger, som er attraktive for landmænd at deltage i.
- En række af de andre tiltag i forslaget er en fortsættelse af allerede igangsatte tiltag.
- Det er vigtigt at huske på, at der i forbindelse med etablering af ny natur, f.eks. ved udtagning af randzoner, også skal være mulighed for at pleje disse, hvis man ønsker at få interessant natur på disse arealer.
- Landbruget havde gerne set, at man også havde givet bedre muligheder for at etablere biotopforbedrende tiltag på eksisterende landbrugsarealer.

Ansvarlig/yderligere information:

Karen Post, e-mail kpo@dansklandbrug.dk, tlf. 2299 8483

”Landbruget som leverandør af grøn energi”

Regeringens forslag

Biogas

Skabe rammer for at op til 40% af alt husdyrgødning skal udnyttes til grøn energi i 2020.

- Bedre muligheder for placering af biogasanlæg, ved:
  - udarbejdelse af drejebog til indpasning af biogas på naturgasfyrede decentrale kraftvarmeværker
  - at udarbejde en koordineringsplan for biogas og gødningsformidling
  - oprettelse af statsligt rejsehold til hjælp med planlægning og placering af biogasanlæg
  - dialog med KL om lokalisering af biogasanlæg,
  - ændring af planloven med henblik på forpligtelse til kommunerne om at inddrage indpasning af biogasanlæg i kommuneplanlægningen.
- Fjerne barrierer for distribution af biogas gennem naturgasnettet, bl.a. ved tilskuds-mæssig ligestilling af biogasafsætning til henholdsvis kraftvarmeværker og naturgasnettet.
- Gennemføre en analyse vedr. en justering af varmeforsyningsloven med henblik på at ligestille biogasleverandører med naturgasleverandører.
- Igangsætningspulje i tre år fra 2010-2012 (85 mio. kr. årligt)
  - primært støtte til biogafællesanlæg,
  - økologiske gårdbiogasanlæg vil også kunne opnå støtte og
  - bedriftsrelaterede investeringer på gårdene som f.eks. separationsanlæg]
- Bedre rammer for dyrkning af energiafgrøder, bl.a. bliver udgifter til plantning af energiafgrøder som pil og popler skattemæssigt fradragsberettigede.

Forbrænding af fibre

Bedre rammer for forbrænding af husdyrgødning

- Omlægning af affaldsforbrændingsafgift til energi- og CO₂-afgift (er igangsat)
- Undersøge mulighederne for en afgiftsmæssig ligestilling mellem vegetabilsk biomasse og husdyrgødning
- Arbejde for lempelse af affaldsforbrændingsdirektivets krav om monitorering af forurening og rensning på mindre anlæg (gårdanlæg).

Konsekvenser for erhvervet

At 40% af alt husdyrgødning skal kunne udnyttes til grøn energi i 2020 er et skridt på vejen i forhold til erhvervets eget mål om, at halvdelen af husdyrgødningen skal afgasses i biogasanlæg og fibre forbrændes. Målet er desværre meget blødt formuleret. Der lægges op til en række tiltag der skal forbedre mulighederne for at etablere biogasanlæg og dermed både levere vedvarende energi og bidrage til løsning af udfordringerne på klima- og vandmiljøområdet og dermed opretholdelse af husdyr- og fødevarerproduktionen. Der skulle dermed gerne kunne etableres nogle biogasprojekter gennem fremme af placering af biogasanlæg, anlægstilskud og ændring af varmforsyningsloven samt ligestilling af distribution via naturgasnettet med direkte anvendelse til kraftvarme.

Hvis der skabes forbedrede muligheder for forbrænding af gyllefibre på kraftvarmeværker vil øge muligheden for afsætning af husdyrgødningsfibre fra husdyrproducenter i områder med lav husdyrtæthed, hvor der ikke er basis for etablering af biogasfællesanlæg gennem ændring af affaldsforbrændingsdirektivet, så varmen ved forbrænding af gyllefiber kan udnyttes uden voldsomme omkostninger til kontrol og rensning af røggassen.

Fordele/ulemper ved regeringens forslag

Generelt

Der vil blive produceret væsentligt mere CO₂-neutral energi ved den stigende fokus på biogas. Det er den teknologi, der billigst og mest effektivt reducerer udledningen af drivhusgasser, samtidig med der er en positiv effekt på kvælstofudvaskning og lugtgener fra udbringning af husdyrgødning. Kombineret med forbrænding kan vandmiljøpotentialet optimeres ved, at den organiske kvælstoffraktion ikke udbringes. Omvendt vil forbrænding af fibre mindske kulstoflagringen i jorden.

Biogas

- Bedre muligheder for placering af biogasanlæg
  - Fordel: Giver mulighed for en hurtigere sagsbehandling og mindsker dermed omkostningerne i forbindelse med biogasprojekter, som igen kan fremme lysten til at gå i gang med projekter.
- Tilskudsmæssig ligestilling af biogasaftsætning til henholdsvis kraftvarmeværker og naturgasnettet
  - Fordel: Giver mulighed for at opnå en større energiudnyttelse og forbedret økonomi gennem frigørelse fra begrænsningerne i det lokale varmegrundlag og mulighed for at afsætte biogassen til flere kunder.
  - Ulempe: Det skal skrues rigtigt sammen så meromkostningerne ved opgradering kan dækkes af markedet for eksempel ved, at tilskud og afgiftsforhold følger metanmolekylet. Endelig skal det sikres, at det er biogasanlæggene der får fordelene.
- Gennemføre en analyse vedr. en justering af varmforsyningsloven med henblik på at ligestille biogasleverandører med naturgasleverandører
  - Fordel: Giver mulighed for, at biogasanlæg kan optjene overskud ved dygtighed, uden at det går ud over varmeforbrugerne. Det kan tiltrække eksterne investorer og dermed bidrage til at få finansieret biogasanlæg.
  - Ulempe: Kan muligvis afskære muligheden for at få kommunegaranti og dermed adgang til billigere lån og sikkerhedsstillelse overfor långivere.
- Igangsætningspulje i tre år fra 2010 (85 mio. kr. årligt)
  - Fordel: Kan bidrage til at skaffe egenkapital til finansiering af biogasanlæg på et tidspunkt, hvor der er kapitalmangel og er et godt signal fra samfundet om, at man ønsker, at landmænd, kommuner, varmforsyninger, naturgasselskaber m.fl. går i gang med at realisere biogaspotentialet.

Forbrænding

- Måske bedre rammer for forbrænding af husdyrgødning
  - Fordel: Lavere afgift gør det muligt for husdyrproducenter i lokalområder med lav husdyrtæthed at komme af med fiberen til lokale varme- eller kraftvarmeværker. Det kan øge deres mulighed for opretholdelse af husdyrproduktionen, ved krav om nedsat kvælstof udvaskning.
  - Fordel: Ligestilling med vegetabilsk biomasse kan øge energiselskabernes lyst til at aftage husdyrgødning til energiformål og fjerne fordyrende krav til monitoring og røgrænsning.
  - Ulempe: Der ændres på landbrugets kulstofkredsløb, ved forbrænding af fiberen. Det vil kræve ny fokus på sikring af kulstoffet på jordbrugsarealerne. Det er ikke omkostningsfrit at sikre kulstoffet, hvis fiberen afbrændes.

Alternativer - landbrugets forslag

Biogas

Halvdelen af alt husdyrgødning skal udnyttes til grøn energi i 2020

- via biogas og/eller forbrænding.

Energiafgrøder og anden biomasse

Flerårige energiafgrøder på 100.000 ha

- Pil eller andre flerårige energiafgrøder til biogas, forbrænding eller anden teknologi til energiudnyttelse af biomassen.
- Udnyttelse af op til 1 mio. tons halm mere til energi samt mere træflis fra skovene.

Forslag til udmelding

Generel udmelding

- Det er rigtig positivt, at regeringen lægger op til at øge udnyttelsen af husdyrgødning til energiformål, da det udover bidraget til vedvarende energi også bidrager til forbedring af vandmiljøet, opretholdelsen af en bæredygtig husdyr- og fødevareproduktion samt en af de absolut billigste måder at reducere udslippet af drivhusgasser på. Landbruget har selv foreslået, at halvdelen af husdyrgødningen skal udnyttes i 2020, hvorfor regeringens meget bløde mål om op til 40% kan virke lidt uambitiøst – specielt set i lyset af behovet for at finde alternativer til naturgas allerede fra 2016, når Danmark bliver nettoimportør af naturgas.
- Der mangler opmærksomhed på andre mulige tiltag til energiproduktion med stor synergi til miljø og klima.
  - Flerårige energiafgrøder nedsætter kvælstofudvaskningen væsentligt, samtidig med produktion af vedvarende energi og forbedring af forholdene for vildtet. Landbruget har f.eks. foreslået udnyttelse af 100.000 ha, primært marginaljorde til flerårige energiafgrøder, hvilket kan give ca. 1.000.000 tons biomasse til energi.
  - Nye teknologier til energiproduktion fra biomasse kunne godt få mere opmærksomhed, da der er flere interessante og lovende teknologier på vej.

Biogas

- Det er positivt, at regeringens lægger op til:
  - at fremme placeringen af biogasanlæg ved at forpligte kommunerne til at indarbejde biogas i deres fremtidige planlægning, samtidig med at der kommer hjælp fra et statsligt rejsehold,
  - udarbejdelse af en drejebog for effektiv indpasning af biogas og en koordineringsplan for biogas og gødningsformidling,
  - tilskudsmæssig ligestilling af biogasafsætning til henholdsvis kraftvarmeværker og naturgasnettet,

- at ligestille biogas med naturgas ved ikke at være omfattet af hvile-i-sig-selv-princippet - det vil bidrage til at tiltrække investorer,
- igangsætningspulje til støtte af biogasfællesanlæg og bedriftsrelaterede investeringer, som kan afhjælpe de kapitalproblemer der er på grund af finanskrisen.
- Derimod mangler der fokus på den helt centrale problemstilling:
  - i forhold til finansiering af biogasanlæg gennem sikkerhedsstillelse og dermed sikring af muligheden for lånefinansiering. Det kunne være gennem en statslig garantistillelse, en statslig miljøfond eller en kommunegaranti, som i 80'erne og 90'erne var en risikofri fødselshjælp fra kommunerne. En forbedret elafregningspris ville ligeledes kunne bidrage til en forbedret driftsøkonomi og dermed kreditværdighed

Forbrænding

- Bedre rammer for forbrænding af husdyrgødning er også et vigtigt område, da det vil give mulighed for udnyttelse af husdyrgødning til energi i områder, hvor det ikke er muligt at etablere biogasanlæg, og hvor afstanden til eksisterende biogasanlæg er så stor, at det ikke økonomisk er muligt at transportere fiberfraktionen hertil. Det er derfor ærgerligt at regeringen ikke håndfaste i deres ambitioner på dette emne.

Ansvarlig/yderligere information:

Bruno Sander Nielsen, e-mail bsn@landbrug.dk, tlf. 3339 4267/2724 5967

Thomas Holst, e-mail tho@dansklandbrug.dk, tlf. 3339 4691/2076 2061

, tlf. 3339 4691/2076 2061

”Færre drivhusgasser”

Regeringens forslag

- Et markedsbaseret reguleringssystem på kvælstofområdet (kvælstofkvoter) samt yderligere generelle kvælstoftiltag vil reducere landbrugets udledning af drivhusgasser (lattergas) med mindst 430.000 tons pr. år.
- Udlægning af yderligere efterafgrøder vil reducere landbrugsjordernes udledning drivhusgasser med 35.000 tons pr. år.
- Tiltag på naturområdet, bl.a. etablering af vådområder og plantning af skov, giver en reduktion af udledningen på 26.000 tons pr. år.
- Satsning på grøn energi, specielt en massiv satsning på biogas og forbrænding af fiberfraktionen, fører til en reduktion af drivhusgasudledningen på 180.000 tons pr. år.
- Tiltagene i Grøn Vækst vil samlet give en reduktion i landbrugets drivhusgasudledning på 700.000 tons CO₂ om året.
- Reducere yderligere 320.000 tons CO₂ om året via et øget kulstofoptag i jorden
- Endvidere vil Regeringen analysere mulighederne for en yderligere reduktion af landbrugets udledninger bl.a. ved hjælp af en markedsbaseret model (kvoter/afgifter). Analysen udgør en integreret del af en samlet, tværgående analyse af mulige instrumenter inden for EU's klima- og energipakke på hele det ikke-kvotebelagte område.

Konsekvenser for erhvervet

- Omsættelige kvoter/afgifter, der skal nedbringe udledningen af kvælstof med 10.000 tons. For hver 1000 tons reduktion i kvælstofudledningen vil omkostningerne ved at reducere kvoten være 100-150 mio. kr. om året (udbyttetab). Den tilsvarende effekt i vandmiljøet opnået ved etablering af vådområder vil i modsætning hertil kun koste i størrelsesordenen 20-40 mio. kr. om året. Dertil kommer, at udtagning og etablering af vådområder vil resultere i en varig reduktion. Typisk tages arealer ud af drift over en aftaleperiode på f.eks. 20 år. Herefter kan arealets status tinglyses, og effekten efter periodens udløb er derfor mere eller mindre omkostningsfri. Kvotesystemet vil i princippet koste 100-150 mio. kroner pr. 1000 tons kvælstofreduktion i al evighed. De umiddelbare økonomiske konsekvenser anslås at blive et yderligere tab på 1 - 1,5 mia. kr. årligt.
- Yderligere efterafgrøder vil medføre samfundsøkonomiske omkostninger på 10-100 mio. kr., afhængig af om afgrøderne udlægges på sandjorder (10 mio.) eller lerjorder (100 mio.) - ifølge beregninger fra FØI/DJF af omkostningerne ved at reducere udslippet ved hjælp af efterafgrøder.
- Hertil kommer omkostninger ved de øvrige tiltag, der måske i det samlede billede vil være af mindre betydning, men til gengæld kan enkelte landmænd blive ramt særdeles hårdt, eksempelvis ved fjernelse af muligheden for 100% vintergrønne marker og krav vedr. jordbearbejdning.
- Etablering af vådområder, dvs. udtagning af jord, vil medføre problemer i forhold til harmonikravet, hvis dette ikke ændres i forbindelse med afgasning af gyllen (biogas) og forbrænding af fiberfraktionen.

Fordele/ulemper ved regeringens forslag

Det samlede billede er yderligere generel regulering i stedet for en målrettet indsats. Der er elementer af målrettet indsats, f.eks. etablering af vådområder, men vægten i udspillet på yderligere generel regulering er ganske enkelt udtryk for et afviklingsspor. Dermed ender regeringens tænkning blot med at flytte produktionen til udlandet - det hjælper ingen, heller ikke klimaet. "Nem administration-argumenter" kan, selv hvis de skulle holde vand, ikke retfærdiggøre afviklingen af landbrugsproduktionen i Danmark.

Omsættelige kvoter/afgifter

Fordele:

- Nemt at administrere og kontrollere - måske!!

Ulemper:

- Fører til udflytning af produktionen, hvilket vil være til skade for klimaet, da udledningen pr. outputenhed i Danmark er blandt de laveste i EU og sandsynligvis verden.
- Faldende udbytte og kvalitet.
- Ekstremt dyrt for landbruget.
- Kan få konsekvenser for husdyrproduktionen (arealkrav).
- Slet ikke målrettet - blot yderligere generel regulering.
- Fremmer ikke klimavenlige produktionsmetoder.

Yderligere efterafgrøder

Fordele:

- Reducerer drivhusgasudledning og tab af næringsstoffer.
- Forbedrer jordkvaliteten.

Ulemper:

- Der vil være mindre mulighed for at dyrke vinterafgrøder.
- Tiltaget er meget dyrt på lerjorder.

Etablering af vådområder

Fordele:

- Reducerer drivhusgasudledning og tab af næringsstoffer.
- Gavner natur og biodiversitet.

Ulemper:

- Problemer i forhold til harmonikravet, hvis dette ikke lempes i forbindelse med afgang af gyllen (biogas) og forbrænding af fiberfraktionen.

Alternativer - landbrugets forslag

Landbrugets målrettede forslag leverer større reduktioner af drivhusgasser og giver mulighed for vækst i modsætning til afvikling:

- 50% af husdyrgødningen skal gennem biogasanlæg og fiberdelen forbrændes.
- Udtagning af 50.000 ha miljøfølsomme arealer og etablering af vådområder på de 25.000 ha af dem.
- Etablering af 100.000 ha energiafgrøder, primært på miljøfølsomme arealer.
- Udnyttelse af yderligere 1 mio. tons halm til kraftvarmeproduktion (dvs. 2 mio. tons i alt).

Forslag til udmelding

- Jordbrugserhvervet har som den eneste sektor² i Danmark i perioden 1990 til 2006 reduceret udledningen af drivhusgasser markant.
- Landbruget er nået meget langt med den generelle regulering, men der er IKKE mere potentiale i denne reguleringsform.
- Tiden er derfor inde til målrettede tiltag, der sikrer synergieffekter i forhold til indsatsen for klima, miljø, energi og natur. Tænkning i målrettede tiltag giver i modsætning til regeringens udspil også plads og mulighed for vækst.
- Landbrugets forslag sikrer netop sådanne synergier, og samtidig sikres det, at reduktionen af drivhusgasser fra landbruget nås på den økonomisk mest optimale måde, både for landbruget og for samfundsøkonomien.

Ansvarlig/yderligere information:

Søren Korsholm, e-mail sok@dansklandbrug.dk, tlf. 3339 4662

Irene Nicolajsen, e-mail irn@landbrug.dk, tlf. 3339 4505

---

² også reduktion i udledningerne fra husholdningerne

Økologi

Regeringens forslag

- Skabe rammerne for en markedsbaseret fordobling af det økologiske areal frem til 2020.
- Udvide rammen for arealbaserede tilskud, så de kan understøtte en årlig vækst i det økologiske areal på op til 11.000 ha årligt.
- Løbende justering af tilskudssatserne.
- Tilskud til omlægningstjek hos landmænd.
- Tilskud til oprettelse af ERFA-grupper til fremme af nyetablering og omlægning.
- Tilskud til økologiske biogas-gårdanlæg.
- Forskningsindsats via ICROFS fortsættes.
- Forsknings- og innovationsindsats i GUDP - økologi et af 5 fokusområder.
- Afsætningsfremmeindsats styrkes - herunder for at sikre en øget eksport.
- Af hensyn til dyrevelfærd kan der fortsat gøres undtagelser fra generelle ammoniakkrav for økologiske husdyr.

Ikke specifik men godt for økologi:

- Fremme godkendelse af alternative og ikke-kemiske plantebeskyttelsesmidler.
- Pleje af 35-40.000 ha lysåben natur uden for Natura 2000- støtte til afgræsning.
- Fremme af biogas, lokalisering, rejsehold, distribution via naturgasnet.
- Ny indikator for pesticidanvendelse, hvor økologiske arealer tæller med ved opgørelse af det samlede behandlingsomfang på landbrugsarealer.
- Omlægning af pesticidafgift.

Konsekvenser for erhvervet

Tiltagene på økologiområdet er med til at skabe gode muligheder for at udvide det økologiske areal frem til 2020, og det bidrager til at løfte de opgaver, erhvervet står over for på en lang række områder – f.eks. natur, miljø og dyrevelfærd. Konsekvenserne af regeringens forslag vil dog i høj grad afhænge af, at der afsættes tilstrækkelige midler til at opnå de ønskede effekter.

Forslaget indeholder både tiltag på produktions- og forbrugssiden, hvilket er afgørende for at fastholde en markedsbaseret vækst i økologien. På Forbrugssiden er det afgørende, at der i forslaget afsættes midler til afsætningsfremme samt innovation og produktudvikling. Det kan være med til at sikre, at der hele tiden kommer nye spændende produkter på markedet, som matcher forbrugernes voksende krav til naturlighed, sundhed, klimaaftryk, dyrevelfærd, etik, miljø mm. Også en målrettet indsats for at øge den økologiske eksport er et vigtigt punkt i regeringens forslag.

På produktionssiden sikres væksten via incitamentter som omlægningstilskud, fortsættelse af MB-tilskud, samt forskning i innovation og produktivitetsforbedringer. Omlægningstjek og ERFA-grupper betyder, at flere landmænd får kendskab til økologien og bedre mulighed for at vurdere potentialet på deres egen bedrift.

Biogasinitiativerne er helt essentielle i forhold til at få udbredt økologien i de husdyrtynde områder og kan samtidig være med til at skabe endnu mere positive natur-, miljø- og klimaef-fekter i den økologiske produktion. For den økologiske frugtavl vil en mere smidig godken-delsesprocedure omkring alternative bekæmpelsesmidler være afgørende for at få en konkur-rencedygtig produktion herhjemme.

Fordele/ulemper ved regeringens forslag

Det er en stor fordel, at regeringen har fokus på, at en fortsat markedsbaseret vækst i det øko-logiske areal herhjemme skal drives af tiltag både på udbuds- og efterspørgselssiden. Fordele-ne ved regeringens tiltag vil dog i høj grad afhænge af, om der afsættes tilstrækkelige midler til at opnå de ønskede effekter. F.eks. er det vigtigt, at der i oprettelsen af ERFA-grupper, og-så bakkes op om tiltag, der kan styrke videndeling og formidling omkring økologi i landmæn-denes rådgivernetværk.

Udover de specifikke tiltag på økologiområdet foreslås, at de økologiske arealer fremover indregnes i opgørelsen af det samlede behandlingsomfang på landbrugsarealer. Det betyder, at økologien i langt højere grad vil blive et positivt redskab for hele landbruget i arbejdet med at nå de fastsatte mål på området.

Trods de mange positive tiltag kunne det være ønskeligt, at man mere målrettet vægtede de synergier, der kan være ved at bruge økologien på særligt udsatte arealer eller i forbindelse med naturarealer.

Alternativer - landbrugets forslag

Målrettet anvendelse af økologien på særligt udsatte arealer:

Økologisk dyrkning som alternativ til udtagning af brak på arealer, der afvander til særligt følsomme recipienter eller arealer, der skal dyrkes uden brug af pesticider. Der vil være stor synergi i forhold til at føre tilsyn med arealerne, da Plantedirektoratet allerede fører en omfat-tende kontrol med dyrkningen af de økologiske arealer.

Målrettet anvendelse af økologien på naturarealer:

Der skabes incitamentet til i langt højere grad at bruge økologien som naturpleje - det kan være i form af afgræsning med økologiske husdyr eller ved slet af engarealer til biogaspro-duktion.

Forslag til udmelding

Overordnet set vil tiltagene på økologiområdet være med til at skabe gode muligheder for at fordoble det økologiske areal frem til 2020, og det bidrager til at løfte de opgaver, erhvervet står overfor på en lang række områder - fx natur, miljø og dyrevelfærd.

Vi er meget glade for, at regeringen har fokus på, at en fortsat markedsbaseret vækst i det økologiske areal herhjemme skal drives af tiltag både på udbuds- og efterspørgselssiden. Det er utrolig vigtigt at fastholde og styrke de positive incitamentet for landmænd, der gerne vil prøve kræfter med økologien, ligesom forskning, innovation og afsætningsfremme er afgø-rende for økologiens fortsatte succes. Her ser vi også indsatsen for at øge den økologiske eks-port som et vigtigt punkt i regeringens forslag.

Det er desuden meget positivt, at regeringen også har meldt et mål ud, som vi kan pejle efter og holde hinanden op på i de kommende år - nemlig en fordobling af det økologiske areal i 2020 i forhold til 2007. Ikke mindst er det positivt, at der afsættes tilskudsmidler til at under-støtte en årlig økologisk arealudvidelse på 11.000 ha. Vi håber selvfølgelig, at regeringen

også vil understøtte den økologiske produktion fuldt ud, hvis det viser sig, at markedet vil mere end det.

Vi synes desuden, det kunne være spændende, hvis de mange positive tiltag, kunne suppleres med målrettede tiltag, der kan fremme brugen af økologi på særligt udsatte arealer eller i forbindelse med pleje af naturarealer. Det kan være økologisk dyrkning som alternativ til udtagning af brak på arealer, der afvander til særligt følsomme recipienter eller arealer, der skal dyrkes uden brug af pesticider. Også i pleje af naturarealer kan økologien bruges målrettet - det kan være i form af afgræsning med økologiske husdyr eller ved slet af engarealer til biogasproduktion.

Ansvarlig/yderligere information:

Kirsten Lund Jensen, e-mail klj@dansklandbrug.dk, tlf. 3339 4688/4021 8250

Bruno Sander Nielsen, e-mail bsn@landbrug.dk, tlf. 3339 4267/2724 5967

Enkel og smidig regulering

Regeringens forslag

- Lettelser i forbindelse med miljøgodkendelserne
- Oprettelse af et udvalg, der skal sammentænke miljø-, fødevarer- og husdyrregulering, og også have fokus på data- og politiksamkøring
- Samling af landbrugsstøttens enkeltbetalingsordning i nyt IT-system
- Hurtigere GMO-godkendelse i EU
- Administrative lettelse i forbindelse med ændret kvælstof- og pesticidregulering
- Endvidere flere input fra AMVAB-projektet (*Aktivitetsbaseret Måling af Virksomhedernes Administrative Byrder*), som omhandler regeringens projekt om byrdereduktion på 25 pct. i perioden 2001-2010. Fx forenkling og modernisering af reglerne for grønne regnskaber

Konsekvenser for erhvervet

Som udgangspunkt kan de fleste af forslagene give en gevinst for landbruget. Men flere af disse kan *ikke* henregnes som en udløber af Grøn Vækst projektet. Eksempelvis er AMVAB et selvstændigt projekt, hvor gevinster opgøres rent administrativt. Og en række af de forbedringer, der skal komme på området for miljøgodkendelser, vil ikke medvirke til at nedbringe de administrative byrder for erhvervet, men afhjælpe forholdene i kommunerne. Endelig vil ændret kvælstof- og pesticidregulering ikke nødvendigvis give administrative lettelse.

Regeringens forslag på dette område er således en opstilling af flere forslag, der allerede er i gang. Der er intet nyt i forslagene. Så også her er der tale om gammel vin på nye flasker.

Fordele/ulemper ved regeringens forslag

Som anført ovenfor er der medtaget en række gevinster, der ikke hører til under Grøn Vækst. Der mangler mere fokuserede forslag, der virker hér og nu på landmandens eller virksomhedernes bundlinje.

Alternativer - landbrugets forslag

En overskrift om regelforenkling bør i højere grad suppleres med forslag, der reelt kan lette erhvervets omkostningsniveau. Landbruget kan i den forbindelse pege på, at der bør komme en række omkostningslettelser, der kan grupperes under følgende tre hovedoverskrifter med tilføjede eksempler

- Direkte omkostninger
  - lettelse for skatter, afgifter og gebyrer (herunder jordskatter, spildevandsafgift, tinglysningsafgift samt bo- og gaveafgift)
- Indirekte omkostninger
  - kortere sagsbehandlingstider ved godkendelser og udbetalinger
  - udvide bagatelgrænserne

- effektivisering af kontrol (herunder fødevarekontrol)
- datagenbrug med effektiv datastrøm
- Psykiske omkostninger
  - medvirke til større forståelse for og kendskab til landbruget
  - fjerne usikkerhed ved krydsoverensstemmelse og kontrol i al almindelighed

Endvidere kan vi pege på, at omfanget og selve udformningen af den administrative regulering nøje skal overvejes. En stor del af lovgivningen er bygget op over en lang årrække med talrige ændringer af lovene. Det indebærer, at en del af lovgivningen er blevet indrettet på en anden måde, end hvis den samme lovgivning skulle udarbejdes i dag. Der er behov for at overveje, om lovgivningen kan nyskrives, for dels at optimere opfyldelsen af lovens formål, dels at pålægge landbruget færre direkte og indirekte omkostninger. Ved regelændring skal der være fokus på formål og forenkling. En enkel og mere sammentænkt husdyrregulering er et skridt i den rigtige retning.

For virksomhederne kan endvidere særskilt peges på:

- Etablering af en minimums ECU-model for kødkontrollen, så de danske kødkontrolomkostninger kan nedbringes til et internationalt konkurrencedygtigt niveau.
- Reduktion af virksomhedernes samlede spildevandsbetaling og betalingen skal afspejle de reelle omkostninger, således at der kun betales for de omkostninger, virksomheden giver anledning til.
- Virksomhederne bør sikres en reel mulighed for selv at rense eget spildevand, hvis de miljømæssige krav opfyldes. Lovgivningen giver i dag mulighed for en tilladelse, men der findes eksempler på, at virksomheder ikke gives tilladelse til selv at rense, da kommunerne dermed mister en stor økonomisk bidragsyder.

Forslag til udmelding

Det er beklageligt, at regeringens ambitionsniveau ikke er højere. Med den nuværende økonomiske situation er der et stort behov for, at regeringen har fokus på omkostningsminimering for hele fødevaresektoren. Derfor er det uforståeligt, at regeringen ikke har brugt de forslag, vi har spillet ind, og som har omkostningsminimering som overskrift. Regeringen kunne fokusere på de uigennemskuelige og eksplosive omkostninger til spildevand og veterinærkontrollen. Manglende omkostningsminimering oven i skattereformens forhøjelser af energiafgifterne tyder på manglende føling med situationen i fødevaresektoren.

Øget fokus på omkostningsminimering bør naturligt inddrage lettelser for skatter, afgifter og gebyrer samt mere effektiv sagsbehandling. Generelt gælder det, at effektivisering, målrettethed og sammentænkning af regulering kan hjælpe på direkte omkostninger, indirekte omkostninger og de psykiske omkostninger. Det kan nødvendiggøre nyskrivning af regulering med fokus på forenkling og formål

Man kan ikke indregne gevinster fra andre kørende projekter (AMVAB) som vækstelementer eller kompensation. Og det er heller ikke muligt at indregne langsigtet gevinst ved håndtering af en midlertidig sagspuke, fx miljøgodkendelse. Endelig er administrative lettelser i relation til ændret regulering for kvælstof og pesticider mere end tvivlsomme.

Ansvarlig/yderligere information:

Lidde Bagge Jensen, e-mail lbj@dansklandbrug.dk, tlf. 3339 4660

Et mere selv bærende landbrugserhverv (landbrugsloven mv.)

Regeringens forslag

Landbrugsloven ændres på følgende måde:

- Grænsen for antal (950) dyreenheder pr. bedrift afskaffes (uden at miljøbelastningen øges).
- Grænsen for, hvor mange hektar og antal ejendomme en landmand må eje, afskaffes.
- Arealkravet om, at 25-30 pct. af harmoniarealet skal ejes inden for bedriften, afskaffes.
- Afskaffelse af krav om personligt ejerskab, men landbruget skal fortsat drives af en person med landbrugsmæssig uddannelse.
- Det skal være muligt at drive husdyrproduktion på ikke landbrugs-noterede ejendomme uden tilhørende jord.
- Sikrer at miljøbelastningen ikke øges ved at lave BAT-standardvilkår for ammoniakudledningen
- Ændring af planlov, så de nye store husdyrbrug kan indgå i den almindelige kommuneplanlægning.

Konsekvenser for erhvervet

Forslaget betyder, at landbrugserhvervet får bedre muligheder for at udvide produktionen. Det bliver mindre kapitalkrævende for unge landmænd at etablere sig.

Fordele/ulemper ved regeringens forslag

Forslaget ligger meget tæt op af de beslutninger, som Dansk Landbrugs bestyrelse traf på bestyrelsesmødet den 6. januar 2009.

Fordele:

- at der gives plads til en udvikling af større bedrifter med bedre konkurrenceevne,
- at etablering og generationsskifte gøres lettere på grund af mulighed for lavere kapitalkrav,
- at husdyrbrug kan lokaliseres på jordløse bedrifter.

Ulemper:

- Forslaget har ingen umiddelbare ulemper, om end en del formentligt vil pege på selvejets fordele, herunder fordele ved at bibeholde det bestemmende flertal i selskaber. Forslaget lægger ikke op til at afskaffe selvejet eller fratage landmanden muligheden for at have bestemmende flertal.

Alternativer - landbrugets forslag

Man kan argumentere for strammere krav i forhold til selskabsejet, men det vil næppe være nødvendigt, da det kan løses inden for lovens rammer.

Forslag til udmelding

Vi er positive overfor lempelserne i landbrugsloven.

Ansvarlig/yderligere information:

Lars Eghøj, e-mail leg@dansklandbrug.dk, tlf. 3339 4673

Øget produktivitet og værdiskabelse i fødevarerindustrien

Regeringens forslag

- Handlingsplan for kødkontrollen – færdig inden arbejdet med GV var igangsat
- Eksportkreditordning – allerede givet i bankpakke 2
- Investeringsstøtte til fødevarerindustrien
- Ordning for kvalitetfødevarer (rådgivning om markedsføring og forretningsplaner)
- Netværksordning
- Madeksperimentarium
- Madkulturzone
- Branding af DK som gourmetland

Konsekvenser for erhvervet

- Kødkontrollen og eksportkreditordningen er genbrug og derfor gammel vin på nye flasker, uden nyt indhold.
- Investeringsstøtte til fødevarerindustrien giver god mulighed for at fremme værdiskabelsen i de små og mellemstore fødevarer virksomheder, mens store virksomheder vil være udelukket fra støtte.

Fordele/ulemper ved regeringens forslag

- Der er ikke meget ny vækst i de foreslåede nye initiativer. Initiativerne batter ikke meget for de store eksporterhverv.
- Det skal dog bemærkes, at muligheden for decideret investeringsstøtte har været yderst begrænset i det seneste år. Derfor bør der ses positivt på initiativet fra erhvervets side.
- Man kan savne egentlige tiltag for at sikre innovation og udvikling i fødevarerhvervet. Innovationsloven er blevet kraftigt beskåret i de seneste år, og mulighederne for støtte til innovative projekter under landdistriktspolitikken er meget restriktive.

Alternativer - landbrugets forslag

- Hvis innovationsloven falder helt væk, bør der sikres en anden tilsvarende mulighed for innovationsstøtte til fødevarerindustrien. Det kan ske gennem en reservation til fødevarerhvervet under en bredere ordning, der blandt andet omfatter hele det proces-teknologiske område.
- Selvom kampen for at kunne opnå investeringsstøtte til store virksomheder hører til på EU-niveau, bør vi fastholde presset på den danske regering for at denne begrænsning fjernes.
- Etablering af en minimums-ECU-model for kødkontrollen, så de danske kødkontrolomkostninger kan nedbringes til et internationalt konkurrencedygtigt niveau.
- Reduktion af virksomhedernes samlede spildevandsbetaling og betalingen skal afspejle de reelle omkostninger, således at der kun betales for de omkostninger, virksomhe-

den giver anledning til. Virksomhederne bør sikres en reel mulighed for selv at rense eget spildevand, hvis de miljømæssige krav opfyldes.

- Etablering af en investeringsordning for virksomhederne, således at energibesparende investeringer fremmes. Indbetalingen finansieres via den nuværende indbetaling af miljø- og energiafgifter.

Forslag til udmelding

Det er beklageligt, at regeringens ambitionsniveau ikke er større hvad angår muligheden for at skabe vækst i fødevarerindustrien. Med den nuværende økonomiske situation er der et stort behov for at sikre øget udvikling og innovation i fødevarerhvervet for dermed at fremtidssikre både små og store fødevarer virksomheder. Investeringspakken er et skridt den rigtige vej, men det bør følges op af en mere langsigtet innovationsindsats.

Regeringen bør desuden have fokus på omkostningsminimering for hele fødevarer sektoren. Derfor er det uforståeligt, at regeringen ikke har brugt de forslag, vi har spillet ind, og som har omkostningsminimering som overskrift. Regeringen kunne fokusere på de uigennemskuelige og eksplosive omkostninger til spildevand og veterinærkontrollen, og man kunne have skabt incitament til, at virksomhederne kunne medvirke til at indfri energisparemålene med en investeringsordning. Manglende omkostningsminimering oven i skattereformens forhøjelser af energiafgifterne tyder på manglende føling med situationen i fødevarer sektoren.

Ansvarlig/yderligere information:

Tine Garbers, e-mail tg@danishmeat.dk, tlf. 3373 2536

Kirsten Holm Svendsen, e-mail khs@mejeri.dk, tlf. +32 2230 2705

Danmark som grønt vækstlaboratorium

Regeringens forslag

- Omlægning af forsknings- og innovationsindsatsen vha ny og mere sammenhængende organisering, etablering af GUPD - et Grønt udviklings- og demonstrationsprogram, 200 mio. kr./år. (Samling af Innovationsloven og forskningsmidlerne i Det Rådgivende Udvalg for Fødevarerforskning).
- Program for markedsmodning af grønne teknologier.
- Fortsættelse af forskningsindsatsen inden for økologi.
- Nye investeringer i grønne teknologier - tilskudspulje for primærproduktionen.
- Nye teknologier – tilskudspulje til fødevarerindustrien.
- Øget eksport af grøn teknologi og viden.
- Yderligere indsats for grøn innovation.
- Vil drøfte nye globaliseringsmidler med kredsen bag velfærdsforliget.

Konsekvenser for erhvervet

Oprettelsen af GUPD vil medføre en omorganisering af den eksisterende FoU indsats. De direkte konsekvenser afhænger af udmøntningen af midlerne og forhandlingerne om fordeling af globaliseringspuljen. Konsekvensen kan bl.a. blive, at erhvervet afskæres fra muligheden for at få støtte til traditionelle innovationsprojekter (produktudvikling). Forskningsindsatsen vil blive mere problemorienteret, og den vigtige generiske fødevarerforskning, f.eks. inden for fødevarer teknologi, vil blive totalt afhængig af finanslovsmidler til Det Strategiske Forskningsråd.

Markedsmodning af grønne teknologier er et fint initiativ, men er tænkt i en anden sammenhæng i Økonomi- og Erhvervsministeriet og løfter ikke meget i forbindelse med grøn vækst. Projektet er ikke målrettet hverken fødevarer eller landbrug. Hvis man vil gøre noget med effekt, skal der oprettes et særligt program til jordbrugs- og fødevarer sektoren, hvor vægten bliver lagt på markedsmodning og implementering af nye grønne teknologier i primærsektoren.

Angående nye investeringer i grønne teknologier er oprettelsen af en tilskudspulje til anvendelse af nye miljø- og klimavenlige teknologier i det primære erhverv helt i tråd med erhvervets ønsker. I forbindelse med drøftelser omkring grøn vækst i Dansk Landbrug har der været et specifikt ønske om målrettede tilskud til teknologi, der dels kan reducere lugtgener og emission af klimagasser fra husdyrproduktionen, dels kan reducere pesticidanvendelse, tab af næringsstoffer og ressourceforbrug i produktionen. Tilskud har også før været en mulighed i LDP, hvilket yderligere understreger behovet for at tilføre nye midler med henblik på at løfte initiativet yderligere.

Satsning på øget eksport af grøn teknologi og viden er et indsatsområde, der på lang sigt kan få meget stor positiv betydning for erhvervet, men der er ikke tale om nye initiativer som føl-

ge af grøn vækst. Satsningen bør ske for nye midler, der ikke går fra de midler, der understøtter udviklingen af den egentlige landbrugsproduktion og forarbejdning.

Det er derudover vigtigt at være opmærksom på, at disse mere langsigtede tiltag ikke kan stå alene. Der er behov for tiltag, som også på den korte bane kan øge erhvervets vækstmuligheder.

Fordele/ulemper ved regeringens forslag

Fordele:

- Mere samlet FoU indsats.
- Måske en langtidssikring af FoU midler i Fødevareministeriet.
- Bedre mulighed for, at virksomheder og brancher kan få del i FoU midler.
- Sikring af midler til udvikling af primærproduktion med hensyn til krav inden for natur, miljø og klima.
- Markedsmodning kan medføre, at nye teknologier hurtigere vil nå markedet – måske til en pris, så de kan indgå i en bæredygtig driftsøkonomisk sammenhæng (mangler ordentlig satsning på implementering af nye grønne teknologier).

Ulemper:

- Markant færre FoU-midler, hvis ikke det lykkes at finde globaliseringsmidler.
- Reduceret indflydelse på strategi og udmøntning af FoU-midler.
- Større afhængighed af årlige finanslovsforhandlinger om strategiske forskningsmidler.
- Markedsmodning mangler en mere massiv satsning på certificering af ny miljøteknologi.

Alternativer - landbrugets forslag

GUDP er i sig selv en god idé, men ikke nok til at løfte opgaven. En målrettet jordbrugs- og fødevareteknologifond efter FØTEK-model til forsknings- og innovationsprojekter i samarbejde mellem erhverv og universiteter er ønskelig.

Markedsmodning af grønne teknologier bør målrettes i et særligt program til landbrugs- og fødevarerektoren.

Forslag til udmelding

FoU indsatsen er uambitiøs, og vil fremover gøre den generiske fødevarerforskning afhængig af udfaldet af de årlige finanslovsforhandlinger om prioritering af strategisk forskning.

Vi helt enige med regeringen i, at der både skal satses på at fastholde et højt niveau i den generelle forsknings- og innovationsindsats i erhvervet, samtidig med at der også skal investeres i at hjælpe landbrugs- og fødevarerhvervet med at løse de hovedudfordringer, erhvervet står overfor med hensyn til natur, miljø, klima og dyrevelfærd.

Ideen med bl.a. et grønt udviklings- og demonstrationsprogram, hvor der fokuseres på bæredygtig plante- og husdyrproduktion, markedsdrevet økologisk produktion, øget værdiskabelse og produktivitetsvækst er overordnet set helt rigtig, men det bør ikke stå alene. Der skal satses ambitiøst både på disse områder og på den generelle forsknings- og innovationsindsats, hvis vi skal bevare vores konkurrencedygtighed og være et erhverv der har kreativitet og muskelpotential nok til at være et ægte grønt vækstlaboratorium (Agro Food Valley).

Den finansiering, der er lagt op til i regeringens forslag, er langt fra ambitiøs nok på forsknings- og innovationsområdet. Den er p.t. stærkt underfinansieret i forhold til tidligere niveau. Det kan man ikke tørre af på forhandlinger om globaliseringspuljen i en helt anden forligssituation.

kreds. Det gav problemer sidste år, da man også havde bundet sig op på at finde globaliseringsmidler (energiforlig – energiforskning).

Angående markedsmodning af grønne teknologier skal formålet være, at nye teknologier kommer frem til markedet til en pris, så de kan indgå i en bæredygtig driftsøkonomisk sammenhæng.

Forskning og innovation er grundlaget for en fremtidssikring af erhvervet. Sammenlignet med jordbrugs- og fødevarersektorer i andre lande er Danmark det land, der investerer mest i FoU – men vi kan ikke klare os uden offentlige investeringer også.

Investeringsstøtte til fødevarerindustrien er ok, men udelukkende målrettet små og mellemstore virksomheder

Ansvarlig/yderligere information:

Morten Andersen Linnet, e-mail mal@landbrug.dk, tlf. 2725 5969

Kirsten Lund Jensen, e-mail klj@dansklandbrug.dk, tlf. 3339 4688

Øgede eksportmarkedsandele

Regeringens forslag

- Eksportkreditpakke på yderligere 10 mia.kr.

Konsekvenser for erhvervet

Fødevarerhvervet er med sin store eksport stærkt afhængig af de internationale markeder. Derfor spiller internationale rammevilkår og den internationale konkurrenceevne en afgørende rolle. Den aktuelle finanskriser har stor afsmittende virkning på den internationale handel med fødevarer.

Eksportkreditpakken er et positivt tiltag, der kan afhjælpe eksportvirksomhedernes i den eksisterende økonomiske situation.

Fordele/ulemper ved regeringens forslag

Eksportkreditpakken er positiv, og er en indsats, der var kommet under alle omstændigheder – samtidig mangler vi endnu at se om den reelt virker

Alternativer - landbrugets forslag

Vi ønsker, at der i fremtiden arbejdes for:

- Nedbrydning af de tiltagende handelsbarrierer og øget protektionisme
- Forbedret konkurrencedygtighed på eksportmarkederne bør sikres gennem en øget markedsorientering af EU's fælles landbrugspolitik, så den danske fødevarersektor kan konkurrere på et frit verdensmarked uden konkurrenceforvridende støttemekanismer og kunstige produktionslofter.
- En styrkelse af indsatsen på nye vækstmarkeder med udstationering af 2-3 personer, med fødevarersektorfaglig indsigt og at der i tæt tilknytning til disse ambassadeposter bør tilknyttes en fast medarbejder i Fødevarestyrelsen, der dedikeres til udelukkende at arbejde med eksportproblemstillinger
- At danske eksportvirksomheder får øget adgang til at præsentere og markedsføre produkter, løsninger og systemer på de internationale markeder. Det vil kræve, at der afsættes midler, som kan give virksomhederne en fælles ramme for eksportindsatsen. Fælles eksportfremstød fører til øget eksport på de markeder. Flere midler til området vil føre til øget eksport og dermed et positivt bidrag til den danske økonomi.

Forslag til udmelding

Danske fødevarer har en høj status på verdensmarkedet som garant for høj kvalitet og høje standarder for hygiejne og fødevarer kvalitet. Dette image har taget lang tid at opbygge, og det skal løbende bevares. Derfor er en koordineret branding af Danmark og danske fødevarer på de nye vækstmarkeder overordentlig vigtig for at sikre fremtidens markedsandele.

Eksportkreditordningen giver øget sikkerhed i den aktuelle økonomiske situation, men på lang sigt ligger de danske eksportmuligheder i branding på vækstmarkeder såvel som de eksisterende nøglemarkeder.

Ansvarlig/yderligere info

Jan Laustsen, JL@landbrug.dk, 3339 4256

Tine Garbers, TG@danishmeat.dk, 3373 2536

Kirsten Holm Svendsen, KHS@mejeri.dk, +32 2230 2705